

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่องการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลศรีวิไล ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสรุปประเด็นตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
2. หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
3. การจัดการเรียนการสอนภาษาไทย
4. การอ่านและการเขียนคำไทย
5. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
6. การสร้างแบบฝึกทักษะ
7. การหาประสิทธิภาพเครื่องมือ
8. ดัชนีประสิทธิผล
9. ความพึงพอใจ
10. ความคงทน
11. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 11.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 11.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้พัฒนาให้เป็นที่ไปตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งได้กำหนดให้การจัดการศึกษาตามหลักสูตรต้องเป็นไปเพื่อ พัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมแห่งความเป็นไทยในการ ดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษา พัฒนาสาระ และกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นอย่างต่อเนื่อง มีศักยภาพในการศึกษา

ต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดมุ่งหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังต่อไปนี้ (กรมวิชาการ. 2545 ง : 4)

1. เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของศาสนาที่ตน นับถือ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์
2. มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียนและรักการค้นคว้า
3. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิด วิธีการทำงานได้อย่างเหมาะสมตามสถานการณ์
4. มีทักษะกระบวนการ โดยเฉพาะทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญา และทักษะในการดำเนินชีวิต
5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีคุณภาพและบุคลิกที่ดี
6. มีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค
7. เข้าใจในประวัติของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดี ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรมประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม
9. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

2. โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กรมวิชาการ (2544 : 5 – 7) กล่าวว่า เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดหมาย และมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนด และเพื่อให้สถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษาจึงได้กำหนดโครงสร้าง ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

2.1 ระดับช่วงชั้น

กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3
ช่วงชั้นที่ 2	ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6
ช่วงชั้นที่ 3	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3
ช่วงชั้นที่ 4	ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

2.2 สารระการการเรียนรู้

กำหนดสารระการการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้

- 2.2.1 กลุ่มสารระการการเรียนรู้ภาษาไทย
- 2.2.2 กลุ่มสารระการการเรียนรู้คณิตศาสตร์
- 2.2.3 กลุ่มสารระการการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
- 2.2.4 กลุ่มสารระการการเรียนรู้สังคม ศาสนาและวัฒนธรรม
- 2.2.5 กลุ่มสารระการการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
- 2.2.6 กลุ่มสารระการการเรียนรู้ศิลปะ
- 2.2.7 กลุ่มสารระการการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
- 2.2.8 กลุ่มสารระการการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

สารระการการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ทุกคนต้องเรียนรู้ โดยจัดเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มแรก ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศาสนาและวัฒนธรรม เป็นสารระการการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนเพื่อสร้างพื้นฐานการคิดและเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤติของชาติ กลุ่มที่สอง ประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ เป็นสารระการการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์

เรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ในสารระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มวิทยาศาสตร์ กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม กลุ่มสุขศึกษาและพลศึกษา

กลุ่มภาษาต่างประเทศ กำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษทุกช่วงชั้น ส่วนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ สามารถเลือกจัดการเรียนการสอนได้ตามความเหมาะสม

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดสารระการการเรียนรู้ ในแต่ละกลุ่มไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับส่วนที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนนั้น สถานศึกษาสามารถกำหนดเพิ่มขึ้นได้ ให้สอดคล้องและสนองตอบศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

2.3 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเอง ตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสารระการการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วม

และปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเอง ตามความถนัดและความสนใจอย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่สนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรมจริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพ เพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งเป็น 2 ลักษณะคือ

2.3.1 กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคลสามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษาต่อ และการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

2.3.2 กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์

2.4 มาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม ที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของแต่ละกลุ่ม เพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งกำหนดเป็น 2 ลักษณะคือ

2.4.1 มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียน เรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.4.2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละช่วงชั้นคือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 มาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้เฉพาะมาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับมาตรฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ตลอดจนมาตรฐานการเรียนรู้ที่เพิ่มขึ้นตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้สถานศึกษาพัฒนาเพิ่มเติมได้

2.5 เวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 -3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800-1000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4 - 5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 -6 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800-1000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4 - 5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 1000-1200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 5 -6 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 1200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 6 ชั่วโมง

กล่าวโดยสรุป หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศ มีจุดประสงค์ที่จะพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีจิตความสามารถในการแข่งขันและสามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุข รวมทั้งสามารถในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อตามความถนัดและความสามารถของแต่ละคน

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

1. ลักษณะของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

กรมวิชาการ (2544 : 14 -15) กล่าวว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ได้กำหนดให้กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย เป็นกรอบและทิศทางพัฒนาหลักสูตรภาษาไทย ของสถานศึกษาเช่นเดียวกับกลุ่มวิชาอื่นๆ ซึ่งสถานศึกษาจะนำไปพัฒนาเป็นหลักสูตรกลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย และเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้เป็นแนวเดียวกันทั้งประเทศ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ลักษณะสำคัญของหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมี ดังนี้

1.1 กำหนดสาระที่เป็นองค์ความรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย (Strand) ซึ่งเป็นแก่นความรู้ทางภาษาที่ผู้สอนต้องนำไปขยายรายละเอียด และจัดให้เหมาะสมกับผู้เรียน และสภาพแวดล้อมในท้องถิ่น ประกอบด้วย การอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม

1.2 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มวิชาและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของแต่ละสาระ เพื่อระบุสิ่งที่ผู้เรียนจะต้องเรียนและสมรรถฐานที่ผู้เรียนสามารถปฏิบัติได้ อันเป็นคุณภาพของผู้เรียนที่ผู้สอนจะยึดเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้

1.3 กำหนดหลักสูตรเป็นช่วงชั้น ทั้งมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น โดยแบ่งเป็น 4 ช่วงชั้นคือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 มีการพัฒนาทักษะทางภาษาอย่างต่อเนื่อง ผู้สอนต้องศึกษาหลักสูตรทุกช่วงชั้น มิใช่เฉพาะช่วงชั้นที่จะสอนเท่านั้นเพื่อให้เห็นภาพการพัฒนาการเรียนการสอน

1.4 กำหนดเวลาเรียนตามความเหมาะสม ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- 3 กำหนดเวลาเรียนเป็นรายปี ส่วนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 กำหนดเวลาเรียนเป็นรายภาคและเป็นหน่วยกิต

ทั้งนี้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดเวลาเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- 3 จัดเวลาเรียนเฉพาะภาษาไทยและคณิตศาสตร์ ใช้เวลาเรียนประมาณร้อยละ 50 (เวลาเรียนตลอดปี 800 -1,000 ชั่วโมง) เพื่อเป็นเครื่องมือการเรียนรู้และวางพื้นฐานที่จำเป็นในการเขียนการอ่านและการคิดคำนวณ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ให้จัดเวลาเรียนเฉพาะภาษาไทยและคณิตศาสตร์ใช้เวลาเรียนประมาณร้อยละ 40 (เวลาเรียนตลอดทั้งปี 800- 1,000 ชั่วโมง) ทั้งนี้ยังให้ความสำคัญต่อภาษาไทย และให้ความสำคัญต่อวิทยาศาสตร์มากขึ้น ภาษาไทยยังต้องฝึกฝนทบทวนอยู่เป็นประจำ เพื่อเป็นพื้นฐานในระดับสูง

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายปี กำหนดการเรียนทั้ง 8 กลุ่มสาระ การเรียนรู้ให้มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน กลุ่มภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ยังคงมีความสำคัญควรจัดเวลาเรียนให้มากกว่ากลุ่มอื่นสำหรับผู้เรียนที่มีความประสงค์อยากเรียนต่อ

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค คัดนำหนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีน้ำหนักวิชา 1 หน่วยกิต การจัดเวลาและสาระการเรียนรู้เป็นการเริ่มเข้าสู่การเรียนเฉพาะสาขา จึงให้มีการเลือกเรียนของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และจัดให้มีรายวิชาเพิ่มเติมใหม่ เป็นรายวิชาที่น่าสนใจหรือมีความยากในระดับสูงขึ้นไป จัดเป็นรายวิชาสั้น ๆ หรือรายวิชาเดี่ยวหรือรวมกันในลักษณะบูรณาการเป็นรายวิชาเลือกเฉพาะทาง

2. สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย

กรมวิชาการ (2544 : 15-17) กล่าวว่า หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีลักษณะเป็นหลักสูตรมาตรฐาน (Standard - based curriculum) และมีลักษณะเป็นหลักสูตรสมรรถฐาน (Competency - based curriculum) กล่าวคือหลักสูตรจะมีสาระการเรียนรู้เป็นกลุ่มเนื้อหาและสาระที่จะต้องสอนแต่ละสาระการเรียนรู้จะมีมาตรฐานการเรียนรู้เป็นตัวกำหนดคุณภาพของการจัดการศึกษาแต่ละมาตรฐานการเรียนรู้จะมีมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นเป็นมาตรฐานที่ผู้เรียนเรียนจบการศึกษาแต่ละช่วงชั้นจะต้องมีความรู้ ความสามารถในการเรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น มาตรฐานการเรียนรู้ จึงเป็นข้อกำหนดคุณลักษณะและความสามารถของผู้เรียนที่ครูจะจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีคุณสมบัติและความสามารถดังกล่าว ส่วนมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นกำหนดสาระเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐานเนื้อหา ซึ่งส่วนมากจะเขียนเป็นความคิดรวบยอด กำหนดเนื้อหาการสอนและการปฏิบัติ กำหนดคุณสมบัติที่เป็นความสามารถ การปฏิบัติงานและคุณธรรม จริยธรรม มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น กำหนดความรู้หลักการให้เกิดความคิดระดับสูง มีทักษะกระบวนการ และมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยม สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทยมี ดังนี้

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ

สาระที่ 3 : การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 : สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ และการพูดแสดงความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลงของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาของภาษาและรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐาน ท 4.2 : สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพและความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคม และชีวิตประจำวัน

สาระที่ 5 : วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 : เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทย อย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-ป.3)

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นเป็นการกำหนดสาระการเรียนรู้ที่เป็นมาตรฐานเนื้อหา (Context standard) ซึ่งส่วนมากจะเขียนเป็นความคิดรวบยอด กำหนดเนื้อหาการสอน และ มาตรฐานการปฏิบัติ (Performance standard) กำหนดคุณสมบัติที่เป็นความสามารถ การปฏิบัติงาน และคุณธรรม จริยธรรม มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นจะกำหนดความรู้ หลักการ ให้ความคิดระดับสูงมีทักษะ กระบวนการ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ซึ่งครูจะนำไปเป็น แนวทางในการพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน เชื่อมโยงประสบการณ์ การเรียนรู้ใน ห้องเรียนสู่ชีวิตจริง และสู่สังคมภายนอกและเป็นแนวทางการประเมินผลเพื่อพิจารณาความสำเร็จ ของผู้เรียน สำหรับมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1 - ป.3) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มีรายละเอียด ดังนี้

สาระที่ 1 : การอ่าน

มาตรฐาน ท 1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้ และความคิดไปใช้ในการ คัดสนใจแก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น มีรายละเอียด ดังนี้

1. สามารถอ่านได้ถูกต้องตามหลักการอ่าน อ่านได้คล่องและเร็ว เข้าใจ ความหมายของคำและข้อความที่อ่าน
2. สามารถเข้าใจ ใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่อง หาคำสำคัญหรือ ใช้แผนภาพโครงเรื่องหรือแผนภาพความคิดเป็นเครื่องมือพัฒนาความเข้าใจการอ่าน รู้จักใช้ คำถามเกี่ยวกับเนื้อหาและแสดงความรู้ความคิด คาดคะเนเหตุการณ์ เรื่องราวของเรื่องที่อ่านและ กำหนดแนวทางการปฏิบัติ
3. สามารถอ่านในใจและอ่านออกเสียงบทร้อยแก้วและร้อยกรองได้รวดเร็ว และถูกต้องตามลักษณะคำประพันธ์และอักขระวิธี และจำบทร้อยกรองที่ไพเราะ เลือกอ่าน หนังสือที่เป็นประโยชน์ทั้งความรู้และความบันเทิง มีมารยาทในการอ่านและนิสัยรักการอ่าน

สาระที่ 2 : การเขียน

มาตรฐาน ท 2.1 : ใช้กระบวนการเขียน เขียนสื่อสาร เขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่าง ๆ เขียนรายงานข้อมูลสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่าง มีประสิทธิภาพ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น มีรายละเอียดดังนี้

1. สามารถเขียนคำได้ถูกความหมายและสะกดการันต์ถูกต้อง ใช้ความรู้ และประสบการณ์เขียนประโยค ข้อความและเรื่องราวแสดงความคิด ความรู้สึก ความต้องการ และจินตนาการรวมทั้งใช้กระบวนการเขียนพัฒนางานเขียน

2. มีมารยาทการเขียนและนิสัยรักการเขียน ใช้ทักษะการเขียนจดบันทึก ความรู้ ประสบการณ์และเรื่องราวชีวิตประจำวัน

สาระที่ 3 : การฟัง การดู และการพูด

มาตรฐาน ท 3.1 : สามารถเลือกฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณและการพูดแสดง ความรู้ ความคิด ความรู้สึกในโอกาสต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น มีรายละเอียดดังนี้

1. สามารถจับใจความสำคัญสิ่งที่ได้ฟังและได้ดู เข้าใจเนื้อเรื่อง ถ้อยคำ การใช้น้ำเสียงและกิริยาท่าทางของผู้พูด และแสดงทรรศนะต่อเรื่องที่ฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ

2. สามารถตั้งคำถาม ตอบคำถาม สนทนาแสดงความคิดเห็น เล่าเรื่อง ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึกและประสบการณ์ ใช้ถ้อยคำเหมาะแก่เรื่องและอย่างสร้างสรรค์ ตามหลักการพูด มีมารยาทการฟัง การดูและการพูด

สาระที่ 4 : หลักการใช้ภาษา

มาตรฐาน ท 4.1 : เข้าใจธรรมชาติของภาษาและหลักภาษาไทย การเปลี่ยนแปลง ของภาษาและพลังของภาษา ภูมิปัญญาของภาษาและรักษาภาษาไทยไว้เป็นสมบัติของชาติ

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น มีรายละเอียดดังนี้

1. สามารถสะกดคำโดยนำเสียงและรูปพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ ประสมเป็นคำอ่านและเขียนคำได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ของภาษา

2. เข้าใจความหมายและหน้าที่ของคำ กลุ่มคำและประโยค การเรียงลำดับ คำและการเรียบเรียงประโยคตามลำดับความคิดเป็นข้อความที่ชัดเจน

3. สามารถใช้ภาษาสื่อสารในชีวิตประจำวัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้วย ภาษาสุภาพและรู้จักคิดไตร่ตรองก่อนพูดและเขียน

4. เข้าใจว่าภาษาไทยมีทั้งภาษาไทยกลางหรือภาษาไทยมาตรฐานและภาษา ท้องถิ่น

5. สามารถเลือกใช้คำคล้องจองแต่งบทร้อยกรองง่าย ๆ

6. สามารถนำปริศนาคำทายและบทรiddles ในท้องถิ่นมาใช้ในการเรียน และการเล่น

มาตรฐาน ท 4.2 : สามารถใช้ภาษาแสวงหาความรู้ เสริมสร้างลักษณะนิสัย บุคลิกภาพและความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับวัฒนธรรม อาชีพ สังคมและชีวิตประจำวัน

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น มีรายละเอียดดังนี้

1. สามารถใช้ทักษะทางภาษาเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ การแสวงหาความรู้ และการทำงานร่วมกับผู้อื่นและใช้เทคโนโลยีการสื่อสารพัฒนาการเรียน
2. เข้าใจความแตกต่างของภาษาพูดและภาษาเขียน ใช้ภาษาได้เหมาะสมกับบุคคลและสถานการณ์ การสื่อสารใช้ภาษาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ในการพัฒนาการอ่าน และการเขียน เห็นคุณค่าการใช้ตัวเลขไทย

3. ใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนตามความเป็นจริงเหมาะสมแก่กาลเทศะและบุคคล

สาระที่ 5 : วรรณคดีและวรรณกรรม

มาตรฐาน ท 5.1 : เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดี และ วรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง

มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น มีรายละเอียดดังนี้

สามารถอ่านนิทาน เรื่องสั้นง่าย ๆ สำหรับเด็ก สารคดี บทความ บทร้อยกรอง และบทละครเหมาะกับวัยของเด็ก ให้ได้ความรู้และความบันเทิง ได้ข้อคิดเห็น จากการอ่านและนำไปใช้ในชีวิตจริง

กล่าวโดยสรุป หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ได้กำหนดคุณภาพของ ผู้เรียน เมื่อเรียนจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มและ ได้จัดสาระการเรียนรู้ในการนำมาใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตาม มาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการ เรียนรู้ และคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม

3. แนวการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

กรมวิชาการ. (2545ก : 101 - 103) กล่าวถึง การเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐาน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งสร้างสติปัญญาและพัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นระบบ การคิดสร้างสรรค์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความสามารถคิดในระดับสูง และคิดแบบ องค์กรร่วม สามารถคิดสร้างสรรค์ตนเอง สังคม ประเทศชาติและโลก นอกจากนั้นยังมุ่งพัฒนาการ ทางอารมณ์ให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเอง เห็นอกเห็นใจผู้อื่น เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งในอารมณ์อย่างถูกต้องเหมาะสม

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน จะต้องสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยกำหนดว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการเรียนการสอนจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการเรียนการสอนจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ใช้การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

แนวการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นแนวความคิดที่มุ่งให้ผู้เรียน เรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ผู้สอนจะต้องวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ และสื่อการเรียนรู้ ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีครูเป็นผู้ให้คำปรึกษาการเรียนรู้

ปัจจุบันบทบาทของผู้สอนและผู้เรียนเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม กล่าวคือผู้เรียนจะต้องรู้วิธีการเรียนให้ประสบผลสำเร็จ รู้วิธีการแสวงหาความรู้ รู้วิธีการคิดวิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสาร สามารถใช้ทักษะทางภาษาเพื่อการอภิปราย การรายงาน การแสวงหาความรู้ สามารถจัดบันทึกความรู้ จัดหมวดหมู่ความรู้และเชื่อมโยงความรู้ใหม่ และข้อมูลข่าวสารได้อย่างเป็นระบบ ผู้เรียนจะสามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ส่วนตัวผู้สอนก็จะปรับบทบาทจากการให้ความรู้โดยการบอก การบรรยาย เป็นการวางแผนจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนลงมือทำกิจกรรม ให้วิธีการเรียนรู้ ให้หลักการของศาสตร์ที่จะสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการปฏิบัติและสรุปความรู้ ประเมินผลตนเอง ปรับปรุงตนเอง ให้พัฒนาก้าวหน้า บทบาท ของครูจะมีบทบาทวางตนให้ศิษย์ไว้วางใจ น่าเคารพ และผู้ทรงความรู้ เป็นที่ปรึกษาแก่ศิษย์ รับฟังความคิดเห็นของศิษย์ รับผิดชอบต่อศิษย์ วางตนเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นแบบใน การประพฤติปฏิบัติ การจัดการเรียนรู้ควรคำนึงถึงความสำคัญในเรื่องต่อไปนี้

1. การเรียนรู้อย่างมีความสุข เป็นการจัดการเรียนการสอนในบรรยากาศ ที่เป็นอิสระบรรยากาศ แต่มีระเบียบวินัยในตนเอง ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้เรียนมีวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียน เกิดความภาคภูมิใจในผลงาน อันเกิดจากผลสำเร็จในการเรียนรู้ของตนและผู้เรียนได้พัฒนาตนเองเต็มศักยภาพ

แนวทางในการจัดการเรียนการสอน คือ บทเรียนมีความหมายและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน กิจกรรมเรียนรู้หลากหลาย ผู้เรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง มีสื่อการเรียนรู้เหมาะสมกับความสามารถและน่าสนใจ การประเมินผลมุ่งเน้นศักยภาพของผู้เรียนเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม ผู้สอนกับผู้เรียน และผู้เรียนกับผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

2. การเรียนรู้แบบองค์รวม เป็นการเรียนรู้จากการบูรณาการสาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้เข้าด้วยกัน สาระการเรียนรู้จะเรียนจากเรื่องใกล้ตัว ที่อยู่อาศัย ท้องถิ่น ของตน สังคม ประเทศชาติ สิ่งแวดล้อม เรื่องของสังคมโลก การเปลี่ยนแปลงและแนวโน้ม ที่เกิดขึ้นในสังคมโลก การเรียนรู้แบบองค์รวมเป็นการบูรณาการ ความรู้ ความเข้าใจเรื่องที่เรียน ให้ลึกซึ้ง ครอบคลุมปัญหา และมีความหมายต่อการนำไปใช้ในการดำรงชีวิตและการแก้ปัญหา ของสังคม

3. การเรียนรู้จะต้องปรับวัฒนธรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญ ผู้เรียนต้องมีลีลาการเรียนรู้ (Learning styles) ของตน มีอิสระในการเรียนรู้ที่มีความ รับผิดชอบสูง มีวินัยในตนเอง หากการเรียนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญผู้เรียนขาดระเบียบวินัย ขาดความเข้มแข็งด้านจริยธรรม ขาดความรับผิดชอบ ขาดความอดทน และความมุ่งมั่นต่อ ความสำเร็จ และขาดวินัยในการปฏิบัติงาน การเรียนการสอนย่อมล้มเหลว ดังนั้นครูต้องปลูกฝัง และสร้างวินัยในตนเองควบคู่ไปกับวิธีการเรียนรู้

4. การเรียนรู้จากการคิดและการปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้โดยการประมวลข้อมูล ความรู้จากประสบการณ์ต่าง ๆ มาวิเคราะห์ให้เป็นความรู้ใหม่ วิธีการใหม่ เพื่อนำความรู้และ วิธีการไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสมสอดคล้องกัน ผู้เรียนจะแสวงหาข้อมูลจากการ อ่าน การสัมภาษณ์ การดูสื่อทางอิเล็กทรอนิกส์ การฟัง แล้วจดบันทึกข้อมูล นำมาวิเคราะห์ คิดอย่างรอบคอบและนำความรู้ไปปฏิบัติจริง เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง จากแหล่ง เรียนรู้ สื่อ เหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัว นำมาสรุปผลสร้างความรู้ด้วยตนเอง

5. การเรียนรู้ร่วมกับบุคคลอื่น เป็นการเรียนรู้ที่มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ด้วยการแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ ความคิดและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ด้วยการนำข้อมูลมา ศึกษาทำความเข้าใจร่วมกัน คิดวิเคราะห์ ตีความ แปลความ สังเคราะห์ ข้อมูลและประสบการณ์ สรุปเป็นข้อความรู้ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เป็นการปลูกฝัง คุณธรรม การอยู่ร่วมกัน และการทำงานร่วมกัน ทำให้พัฒนาทั้งทักษะทางสังคม และทักษะ การทำงานที่ดี

6. การเรียนรู้โดยมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนและมีส่วนร่วมในผลงานเป็นการ ให้ผู้เรียนร่วมกันวางแผนการเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น การจัดนิทรรศการ การเขียนความรู้เป็นบทความ หรือจัดทำสมุดวิเคราะห์ความรู้ จัดทำแผนภูมิ การรายงานหน้าชั้น การจัดอภิปรายความรู้ การแสดงบทบาทสมมุติ และการแสดงละคร ฯลฯ ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ ทักษะกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม มีการเป็นประชาธิปไตย รู้จัก บทบาท หน้าที่ แบ่งความรับผิดชอบ ปรึกษาหารือ ติดตามผล ประเมินผลงาน และบูรณาการ ความรู้จากหลายวิชา

7. การเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ เป็นการเรียนรู้สถานการณ์และความถนัดในการเรียนของตนเอง ผู้เรียนจะรู้กระบวนการเรียนรู้จากการที่ผู้สอนเปิดโอกาสและจัดสถานการณ์ให้ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มเกิดการศึกษาวิเคราะห์และสรุปผลการเรียนรู้ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้ต่อไป

8. การเรียนรู้เพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพ เป็นการนำความรู้ที่ได้จากการเรียน เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการแสวงหาความรู้ ทักษะการปฏิบัติงาน ทักษะการวิเคราะห์ ทักษะสังเคราะห์ ทักษะการจัดการ ทักษะการดำเนินชีวิตและการมีมนุษยสัมพันธ์มาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต และการประกอบอาชีพ

4. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

กรมวิชาการ (2545 ก : 105 - 106) กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้ให้บรรลุมาตรฐานกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้สอนจะต้องศึกษาวิเคราะห์สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น จัดทำสาระการเรียนรู้ช่วงชั้น ผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค สาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค และจัดทำคำอธิบายรายวิชา เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจก่อนจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องดำเนินการดังนี้

4.1 เลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนต้องเลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น การสืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่นจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น การปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจของผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนทำโครงการ

4.2 คิดค้นเทคนิคกลวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถคิดค้นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ และนำมาใช้ให้เหมาะกับปัจจัยต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้ ความสามารถด้านเนื้อหาวิชา ความสนใจ และวัยของผู้เรียน ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้น เวลา สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และสภาพแวดล้อมของโรงเรียน และชุมชน

4.3 จัดกระบวนการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้มีหลายรูปแบบ ผู้สอนสามารถเลือกนำมาใช้หรือปรับใช้ โดยคำนึงถึงสภาพและลักษณะของผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามกระบวนการเรียนรู้อย่างมีความสุข

5. กระบวนการเรียนรู้

กรมวิชาการ (2545 ก : 22 - 24) ได้ให้แนวทางของการจัดการเรียนรู้ให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทยว่าผู้สอนจะต้องศึกษา วิเคราะห์จุดมุ่งหมายของหลักสูตร และ

มาตรฐานการเรียนรู้ภาษาไทย รวมทั้งเอกสารประกอบหลักสูตรที่เกี่ยวข้องเพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ในส่วนบทบาทของผู้สอนจะต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจากผู้บอกความรู้แก่ผู้เรียน เป็นผู้สนับสนุนเสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียน โดยดำเนินการดังนี้

5.1 เลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนต้องเลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเหมาะสมกับผู้เรียน เช่น กิจกรรมการเรียนรู้แบบทดลอง แบบโครงงาน แบบศูนย์การเรียนรู้ แบบสืบสวนสอบสวน แบบอภิปราย แบบสำรวจ แบบร่วมมือ เป็นต้น

5.2 คิดค้นเทคนิควิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถคิดค้นรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบอื่น ๆ และนำมาใช้ให้เหมาะสมกับปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความรู้ ความสามารถด้านเนื้อหา ความสนใจและวัยของผู้เรียน ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ แต่ละช่วงชั้น เวลา สถานที่ วัสดุ อุปกรณ์และสภาพแวดล้อมของโรงเรียนและชุมชน

5.3 จัดกระบวนการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้มีหลายรูปแบบ ผู้สอนสามารถเลือกนำมาใช้หรือปรับใช้โดยคำนึงถึงสภาพและลักษณะของผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติตามกระบวนการเรียนรู้อย่างมีความสุข ดังนี้

5.3.1 การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน เป็นการจัดการประสบการณ์ตรงให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติเหมือนกับการทำงานในชีวิตจริง ให้รู้วิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ รู้จักวิธีการวางแผนคิดวิเคราะห์ ประเมินผลการปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง และฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตาม ลักษณะของโครงงานเป็นเรื่องของการศึกษาค้นคว้าทดลอง ตรวจสอบสมมติฐาน โดยอาศัยการศึกษา วิเคราะห์ใช้ทักษะกระบวนการ

5.3.2 การจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ เป็นวิธีการหรือพฤติกรรมที่จะช่วยให้การดำเนินงานเป็นกลุ่ม เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพคือได้ผลงานความรู้สึกและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ร่วมงาน ลักษณะของการสอนแบบนี้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างทั่วถึง ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปรึกษาหารือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ช่วยให้เกิดการเรียนรู้พฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น ผู้เรียนค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเองจนสามารถนำความรู้ความเข้าใจจากการปฏิบัติงานไปใช้ในชีวิตประจำวันและอยู่ในสังคมได้อย่างสันติสุข

5.3.3 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาความคิด มีวิธีการหลากหลายวิธีการหนึ่งคือการใช้คำถาม การตั้งคำถามโดยใช้หมวดความคิด 6 ใบ เป็นการใช้คำถามอย่างสร้างสรรค์กิจกรรมที่พัฒนาทักษะความคิดในการเรียนรู้ภาษาไทย ผู้สอนจะต้องใช้คำพูดและ

วิธีการต่าง ๆ กระตุ้นให้นักเรียนคิดลงมือปฏิบัติ ประเมิน ปรับปรุง แก้ไข พัฒนางานของตน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันเช่นกิจกรรมการอภิปราย การวิเคราะห์ วิจัย การค้นคว้า การทำโครงการ ฯลฯ นอกจากนี้ผู้สอนยังต้องสอดแทรกคุณธรรมในกระบวนการคิดควบคู่ไปด้วย เช่น ความรับผิดชอบ ความอดทน ความเพียรพยายาม นอกจากนี้ควรจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณในการแก้ปัญหา การตัดสินใจการวางแผนดำเนินชีวิตในอนาคตเพื่อให้อยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความสุข

5.3.4 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร ครู ผู้บริหาร ผู้ปกครองตลอดจนชุมชน มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทักษะการใช้ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร โดยการจัดกิจกรรมร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถภาพในการใช้ภาษาทั้งการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน ด้วยการจัดกิจกรรมในห้องเรียนในโรงเรียนและในชุมชน เช่น การเล่าเรื่อง การอภิปราย การวิเคราะห์ การโต้เถียง การคัดลายมือ การเขียนเรียงความ การทำโครงการ การประกวดการอ่าน การศึกษาค้นคว้า การแข่งขันตอบคำถาม การอ่านทำนองเสนาะ

5.3.5 การพัฒนาการเรียนรู้หลักการใช้ภาษา จะทำให้ผู้เรียนเข้าใจธรรมชาติของภาษาและวัฒนธรรมการใช้ภาษาไทย เกิดความตระหนักว่า ภาษามีความสำคัญและมีพลัง กิจกรรมการพัฒนาการเรียนรู้หลักการทางภาษา จำเป็นต้องจัดควบคู่และสัมพันธ์กับกิจกรรมพัฒนาทักษะการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารทุกกิจกรรม

5.3.6 การพัฒนาการเรียนรู้วรรณคดีและวรรณกรรม เป็นการเรียนรู้เรื่องราวที่สะท้อนให้เห็นถึงชีวิตของคนไทยในยุคสมัยต่าง ๆ และเห็นการปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความซาบซึ้งในสุนทรียภาพของภาษาไทยเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต โดยปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน การจัดกิจกรรมจึงควรเน้นให้ผู้เรียนใช้ทักษะภาษาเพื่อเรียนรู้เนื้อหา สาระด้วยการอ่านพิจารณา วิเคราะห์ วิจัย ประเมินค่าวรรณกรรมและวรรณคดีอย่างมีเหตุผล มีการนำเสนอความเข้าใจ ความซาบซึ้งข้อคิดและประโยชน์ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การรายงาน การจัดแสดง การสร้างสรรค์วรรณกรรม ทั้งร้อยแก้วและร้อยกรอง ฯลฯ ทั้งนี้จะเกิดผลทำให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่านและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นแนวทางในการผลิตผลงานเพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

5.3.7 การพัฒนาการเรียนรู้ภูมิปัญญาทางภาษา ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจวิถีชีวิตและศิลปะการใช้ภาษาของคนในท้องถิ่น การจัดกิจกรรมจำเป็นต้องให้ผู้เรียนใช้ทักษะภาษาเพื่อการเรียนรู้ เช่นการสัมภาษณ์ การรายงาน การทำโครงการ การจัดการแสดง เป็นต้น โรงเรียนและชุมชนจะต้องร่วมกันจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่ออนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาทางภาษาวิธีการที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ผู้สอนสามารถนำมาใช้ได้อย่างกว้างขวาง

โดยใช้เทคนิควิธีการอย่างหลากหลายที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ คือให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และเรียนอย่างมีความสุข ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมของผู้เรียนและธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ที่เรียนเพื่อให้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

กล่าวโดยสรุป ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งเป็นแนวความคิดที่มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากการปฏิบัติด้วยวิธีการเรียนรู้ที่หลากหลาย สรุปได้ว่าผู้สอนจะต้องวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนใช้แหล่งเรียนรู้และสื่อการเรียนรู้ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ครูเป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษาในการเรียนรู้เท่านั้น

6. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ภาษาไทย

กรมวิชาการ (2545 ก : 171 - 173) กล่าวถึง การวัดและการประเมินผล การพัฒนาความสามารถทางภาษาของผู้เรียนเป็นภารกิจที่มีความยุ่งยาก แม้ว่าทดสอบ จะทำการทดสอบตามเกณฑ์ก็ตามแต่การวัดและการประเมินผลจะต้องถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งต้องดำเนิน และการวัด และประเมินผลควบคู่กันไป เป็นการบูรณาการ หรือ ประสมประสานการวัดและการประเมินผล กับการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด การประเมินผล จะมีทั้งทางตรงและทางอ้อม ต่อการเรียนรู้ ผลทางตรงคือจะให้ข้อมูลย้อนกลับที่จะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ส่วน ผลทางอ้อมคือ การประเมินผล จะเป็นตัวชี้้นำการเรียนการสอน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา จึงสามารถนำผลการประเมิน ทั้ง 2 ลักษณะมาใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างแท้จริงต่อการจัดการศึกษาของสถานศึกษา หากพิจารณาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ระบุว่าจัดการศึกษาที่ยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้การศึกษา พัฒนาให้เต็มตามศักยภาพ ฉะนั้นผลทางตรงจากการประเมินผู้เรียน จะเป็นข้อมูลที่นำไปสู่การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนพัฒนาตัวเองได้โดยแท้จริง ผลทางอ้อมมาจากการประเมินผู้เรียนจะเป็นตัวชี้้นำการเรียนการสอนที่ผู้สอนจะใช้เป็นจุดหมายของผู้เรียนในการวัดและประเมินผล ดังนั้นหากมุ่งพัฒนาการเรียนของผู้เรียน การวัดและการประเมินผู้เรียน ทั้งระหว่างการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้ เพื่อตัดสินผลการเรียนการสอน จะต้องกำหนดภาระงานให้ผู้เรียน ผู้สอนจะต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้ ปฏิบัติการเรียนจริงและผู้เรียนในฐานะผู้ถูกประเมินจัดเตรียมและฝึกฝนตนเอง เพื่อให้สามารถปฏิบัติงานการเรียนจริงด้วยเช่นกัน

การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ ด้านภาษาเป็นงานที่ยาก ซึ่งต้องการความเข้าใจ ที่ถูกต้องเกี่ยวกับการพัฒนาทางภาษา ดังนั้นผู้ปฏิบัติหน้าที่ วัดผลการเรียนรู้ทางภาษาจำเป็นต้องเข้าใจหลักการของการเรียนรู้ทางภาษาเพื่อเป็นพื้นฐาน ดังนี้

6.1 ทักษะทางภาษา การฟัง การดู การพูด การอ่าน และการเขียน มีความสำคัญเท่า ๆ กัน และทักษะเหล่านี้จะบูรณาการกันในการเรียนการสอนจะไม่แยกฝึกทักษะทีละอย่างจะต้องฝึกทักษะไปพร้อมกัน และทักษะทางภาษา ทักษะหนึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาทักษะอื่นๆ ค้ำ

6.2 ผู้เรียนต้องได้รับการพัฒนาความสามารถทางภาษา พร้อมกับการพัฒนาความคิด เพราะภาษาเป็นสื่อของความคิดผู้ที่มีทักษะและความสามารถในการใช้ภาษามีประมวลคำมากจะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดด้วย ขณะเดียวกันการเรียนภาษาจะเรียนร่วมกันกับผู้อื่น มีการติดต่อสื่อสาร ใช้ภาษาในการติดต่อกับเพื่อน กับครู จึงเป็นการฝึกทักษะทางสังคมด้วย เมื่อเพื่อนเรียนใช้ภาษาในสถานการณ์จริง ทั้งในวิชาการ ในห้องเรียนและในชุมชนจะทำให้ผู้เรียน ได้ใช้ภาษาและได้ฝึกทักษะ ทางสังคมในสถานการณ์จริง

6.3 ผู้เรียนต้องเรียนรู้การใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนอย่างถูกต้อง ด้วยการฝึกการใช้ การพูดการเขียน เรียนรู้กฎเกณฑ์ทางภาษาแต่เพียงอย่างเดียว การเรียนภาษาจะต้องเรียนรู้ ไวยากรณ์ หรือการเขียนภาษา การ สะกดคำ การใช้เครื่องหมายวรรคตอน และการใช้ความรู้ดังกล่าวไปใช้ในการฝึกการเขียน และพัฒนาทักษะทางภาษาของตน

6.4 ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการพัฒนาทักษะทางภาษาเท่ากัน แต่การพัฒนาทางภาษาจะไม่เท่ากัน และวิธีการเรียนรู้จะต่างกัน

6.5 ภาษากับวัฒนธรรม มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด หลักสูตรจะให้ความสำคัญและให้ความเคารพ เห็นคุณค่าของเชื้อชาติจัดกิจกรรมภูมิหลังของภาษาและการใช้ภาษาถิ่นของผู้เรียนและช่วยให้ผู้เรียนพัฒนา ภาษาไทยของตน และพัฒนาความรู้สึที่ดี เกี่ยวกับภาษาไทย และกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถ เรียนภาษาไทยด้วยความสุข

6.6 ภาษาไทยเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ และทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ จะต้องใช้ภาษาไทย เป็นเครื่องมือการสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ การเรียนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ จะใช้ภาษาในการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การอภิปราย การเขียนรายงาน การเขียนโครงการ การตอบคำถาม การตอบข้อทดสอบ ดังนั้นครูทุกคน ไม่ว่าจะสอนวิชาใดก็ตามจะต้องใช้ภาษาที่เป็นแบบแผน เป็นตัวอย่างที่ดี แก่นักเรียน และต้องสอนการใช้ภาษาแก่ผู้เรียนด้วยเสมอ

กล่าวโดยสรุป ผลของการจัดกระบวนการเรียนรู้ เป้าหมายสูงสุดคือผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ ซึ่งเป็นผลทางตรงจากการวัดและประเมินผล และจะเป็นข้อมูลนำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง และเป็นตัวชี้้นำให้ครูได้พัฒนาการสอนของตน

การจัดการเรียนการสอนภาษาไทย

1. หลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย

การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กประถมศึกษาตอนต้น จำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องอาศัยหลักจิตวิทยาเป็นพื้นฐาน เพื่อให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนให้มากที่สุด

กรณีการ์ พวงเกษม. (2535 : 35 - 37) ได้กล่าวถึง หลักจิตวิทยาในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยว่า ประกอบด้วย

1.1 ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual different) ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลมาก เพราะนอกจากการใช้ภาษาของเด็กจะแตกต่างกันแล้ว สภาพแวดล้อมของเด็กมีส่วนสำคัญยิ่งต่อการเรียนภาษา เพราะเด็กบางคนเติบโตมาในกลุ่มที่ไม่ได้ใช้ภาษาไทยเป็นภาษาหลัก ในการดำรงชีวิตประจำวัน หรือเด็กบางกลุ่มใช้ภาษาอื่นเป็นภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวัน เด็กที่อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ต่างกันเพราะมีความสามารถในการรับรู้แตกต่างกัน การสอนภาษาไทยควรจะได้มีการทดสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียนก่อนสอน การสอนโดยการแบ่งกลุ่มและเด็กเก่งกับเด็กอ่อนไว้ด้วยกัน เพื่อให้เด็กเก่งได้ช่วยเหลือเด็กอ่อน และเด็กอ่อนได้ดูแลอย่างเด็กเก่ง

1.2 ความพร้อม (Readiness) ความพร้อมคือสภาพการเจริญเติบโตของร่างกาย ความรู้สึกพื้นฐานและความสนใจที่จะรับรู้สิ่งที่ครูสอนได้ ซึ่งองค์ประกอบของความพร้อมของเด็กมีหลายประการ ได้แก่

1.2.1 วุฒิภาวะ (Maturition) ความพร้อมที่จะรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ตามอายุของเขา เด็กยังมีอายุมากขึ้นความพร้อมที่จะรับรู้ก็มากขึ้น

1.2.2 ประสบการณ์เดิม (Experience) หมายถึง ประสบการณ์ที่เด็กมีอยู่ก่อนที่จะรับรู้สิ่งที่ครูให้ใหม่ ถ้าประสบการณ์เดิมเกี่ยวข้องกับ ประสบการณ์ใหม่ที่ครูสอนให้เด็กจะรับรู้ประสบการณ์ใหม่ได้รวดเร็ว

1.2.3 ความสัมพันธ์ของบทเรียนเกี่ยวข้องกับตัวเด็ก หมายถึง จัดบทเรียนที่มีธรรมชาติสัมพันธ์กับความสนใจเด็ก เด็กจะรับรู้ได้เร็วขึ้น

1.3 กระบวนการเรียนรู้ (Learning process) การเรียนรู้คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งมีผลมาจากการที่บุคคลได้รับประสบการณ์ที่มีผลมาจากความเจริญงอกงามของบุคคล ทั้งในด้านร่างกายอารมณ์ สังคมและสติปัญญา บุคคลจะสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้

1.4 เป้าหมายของการเรียนรู้ (Purposeful learning) การตั้งเป้าหมายของครูก่อนสอน เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง เพื่อจะได้ดำเนินดำเนินการสอนให้เป็นที่วางไว้เป็นการ กระตุ้นความสนใจในบทเรียนให้มากขึ้น เมื่อนักเรียนรู้ว่าจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมในบทเรียน วิธีที่ดีที่สุดอีกประการหนึ่งคือ ให้นักเรียนช่วยกันตั้งเป้าหมายในการเรียนของแต่ละเรื่องไว้

1.5 การเรียนรู้โดยการฝึกฝน (Law of exercise) การฝึกหัดบ่อย ๆ ทำให้เกิดการ เรียนรู้ได้ผลเร็วขึ้น ธอร์นไดค์ ให้ความเห็นว่าการกระทำซ้ำ ๆ จะทำให้เกิดความแม่นยำใน เนื้อหาดีขึ้น โดยในเรื่องการใช้ภาษาการเรียนการอ่านต่าง ๆ ถ้าทำได้บ่อย ๆ ความชำนาญก็จะ เกิดขึ้น เขียนคำผัดน้อยลงออกเสียงได้ถูกต้องชัดเจนยิ่งขึ้น

1.6 การเรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำด้วยตนเอง (Learning by doing) การได้ทำ กิจกรรมเองจะเกิดการเรียนรู้ เพราะมีประสบการณ์ตรง

1.7 กฎแห่งผล (Law of effect) ธอร์นไดค์ (Thorndike, 1961) ได้กล่าวว่า ผลแห่ง การปฏิบัติตอบสนองใดเป็นที่พอใจบุคคลย่อมทำกิจกรรมนั้นซ้ำอีก แต่ผลของปฏิบัติใด ไม่เป็นที่พอใจ บุคคลจะหลีกเลี่ยงไม่กระทำปฏิกริยานั้นซ้ำอีก หากเชื่อตามกฎนี้การเบื่อหน่าย ในการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนส่วนใหญ่ย่อมเกิดจากวิธีสอนและการจัดกิจกรรมไม่ สบอารมณ์ของผู้เรียน นั่นคือเด็กไม่พอใจเรียนภาษาไทย ทำให้เกิดความบกพร่องทางแก้ปัญหา อย่างหนึ่งคือการตรวจผลงานของนักเรียนให้นักเรียนได้รู้ผลการกระทำของตนเองอย่างสม่ำเสมอ

1.8 กฎแห่งการนำไปใช้ (Law of use and disuse) การเรียนรู้จะเกิดผลดีก็ต่อเมื่อ นำความรู้ที่นำไปใช้ วิชาภาษาไทยเป็นวิชาทักษะความแน่นแฟ้นในเนื้อหา

1.9 กฎแห่งแรงจูงใจ (Law of motivation) ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ การที่นักเรียน ให้ความสนใจน้อยมาก เพราะนักเรียนต่างคิดว่าเป็นเรื่องที่รู้อยู่แล้วและใช้ประจำ ดังนั้นการสอน ที่จะให้ผล ต้องอาศัยแรงเป็นสำคัญที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้คือ

1.9.1 บุคลิกภาพของครู

1.9.2 วิธีสอน

1.9.3 ความสำเร็จในการเรียนของผู้เรียน

1.9.4 การยกย่องชมเชยหรือการตำหนิ

1.9.5 สื่อการเรียน

1.9.6 การได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม

1.9.7 การได้มีโอกาสเป็นตัวอย่างที่ดีให้แก่บุคคลอื่น

1.9.8 การได้มีโอกาสได้รับการเผยแพร่

1.10 การส่งเสริมกำลังใจ (Reinforcement) การส่งเสริมกำลังใจเป็นการทำให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจตน จะทำอะไรถูกต้องเหมาะสมแล้วได้รับคำชมเชย การเสริมสร้างกำลังใจทำได้โดยการพูดคุยชมเชย การให้รางวัล การให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและการสนับสนุนให้ทำ เมื่อทราบว่านักเรียนมีความสามารถในการเรียนภาษาไทย

กันยา แสงสุวรรณ (2538 : 157) กล่าวถึง จิตวิทยาการศึกษาที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับกับการจัดการศึกษาโดยเฉพาะ และมีประโยชน์ต่อการศึกษามากที่สุด เนื้อหาวิชาเป็นจิตวิทยาที่เน้นเรื่องการสอนเด็กและการเรียนรู้ (Learning) ได้แก่ทฤษฎีการเชื่อมโยง

กล่าวโดยสรุป ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ดังกล่าวข้างต้นพบว่า การจัดการเรียนรู้ที่จะทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ นั้น ผู้สอนจะต้องจัดการเรียนการสอนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดการเรียนรู้ตามสภาพที่แท้จริง

2. หลักการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย

สุวิมล ต้นปิติ (2534 : 12) ได้ให้หลักการ ในการเรียนการสอนวิชาใดก็ตามจะต้องมีหลักการสอน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์ให้เด็กเกิดการเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์ ไว้ดังนี้

2.1 การสอนภาษาต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

2.2 การสอนภาษาควรรหาโอกาสสร้างความสนใจในตัวเด็กให้เกิดขึ้นเพื่อให้เด็กมีส่วนร่วมในการเรียนภาษา ซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการสร้างความเจริญทางภาษา

2.3 การสอนภาษาต้องหาหนทางสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาให้เกิดขึ้นให้ได้ เพราะว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนรู้

2.4 การฝึกทักษะทางภาษาถือว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่ง การฝึกควรมีขั้นตอนดังนี้

2.4.1 แนะนำว่าการฝึกเป็นจุดหมายที่สำคัญของการเรียนภาษาควรวัดตามช่วงให้เหมาะสมกับแต่ละคน

2.4.2 การฝึกควรจะทำในสิ่งที่ใกล้ชิดและเป็นจริงในชีวิตประจำวัน

(Closeiy and possible)

2.4.3 ต้องฝึกให้เขาได้แสดงความคิดเห็นทางด้านทักษะต่าง ๆ อย่างชัดเจน และถูกต้องตามหลักภาษา

2.5 การสร้างความเข้าใจทางภาษาจะขึ้นอยู่กับที่เคยเห็น ได้กระทำ ได้ยิน ได้พูด

2.6 การสอนต้องใช้วิธีแตกต่างกันออกไปลักษณะของผู้เรียน จุดประสงค์และเนื้อหา

2.7 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทางภาษาจะต้องจัดเป็นหน่วยการเรียนรู้

3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย

สุวิมล ต้นปิติ (2534 : 12-13) ได้กล่าวถึง แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย ไว้ดังนี้

3.1 ฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน ให้ถูกต้องคล่องแคล่วโดยการฝึกทักษะแต่ละอย่างให้แม่นยำ แล้วจึงฝึกทักษะทั้ง 4 ให้สัมพันธ์กัน รวมทั้งส่งเสริมความคิดควบคู่กันไปด้วย

3.2 สอนให้ถูกต้องตามหลักการสอนภาษา การเรียนภาษาเป็นการเลียนแบบอย่างหนึ่ง ผู้เรียนจะต้องเรียนภาษาที่เป็นต้นแบบจากครูผู้สอน ต่อจากนั้น ผู้เรียนจะต้องรู้จักปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงให้เป็นภาษาของตนเองจากการฝึกทักษะทางภาษาบ่อย ๆ และท้ายสุดนี้ผู้เรียนจะพัฒนาการให้ภาษา จากความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้ได้รูปแบบการใช้ภาษาใหม่ ๆ

3.3 ฝึกให้ผู้เรียนรู้หลักเกณฑ์ทางภาษาควบคู่ไปกับการใช้ภาษาและให้รู้วัฒนธรรมทางภาษา

3.4 ฝึกให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ การสังเคราะห์สิ่งที่ได้ฟังและได้อ่าน เพื่อฝึกความคิดแก้ปัญหาและให้มีวิจรรณญาณในการใช้ภาษา

3.5 ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้และทักษะที่ได้จากการเรียนภาษาไทยไปใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารในชีวิตประจำวัน และเป็นพื้นฐานในการเรียนกลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ

3.6 ปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย โคนสอนให้เห็นคุณค่าและตระหนักในความสำคัญของภาษาไทย

3.7 ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในความงามของภาษา เพื่อให้เกิดความจรรโลงใจ โดยธรรมชาติบทร้อยแก้วและร้อยกรองที่เหมาะสมกับวัยและระดับชั้นมาเป็นสื่อการเรียนการสอน

3.8 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน และใฝ่หาความรู้จากแหล่งต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิต

3.9 สอดแทรกคุณธรรมต่าง ๆ เช่น ความมีระเบียบวินัย ความอดทน ความขยัน ความรับผิดชอบ เพื่อให้การเรียนบรรลุผลตามจุดหมายของหลักสูตร

- 3.10 ฝึกให้ผู้เรียนเป็นคนช่างสังเกต จดจำและบันทึกสิ่งต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ทางภาษาได้รับความรู้ ความเพลิดเพลิน และเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- 3.11 นำภาษาที่ใช้ในสังคมสิ่งแวดล้อมมาเป็นสื่อประกอบการเรียนการสอนเพื่อให้สัมพันธ์กับการเรียน และสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน
- 3.12 ให้แบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียน โดยเฉพาะเรื่องการใช้ภาษาของครูในการสอนและการสื่อความในโรงเรียน
- 3.13 เน้นพัฒนาการทางภาษาของผู้เรียน ในการวัดผลประเมินผลต่อคำนิ้งถึงวัย และระดับชั้น โดยใช้เกณฑ์ในการวัดที่ต่างกัน โดยคำนิ้งพัฒนาการทางภาษาของผู้เรียนเป็นหลัก
- 3.14 ส่งเสริมให้ผู้เรียนประเมินผลการเรียนภาษาของตนเพื่อพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นตามลำดับ
- 3.15 ศึกษาติดตาม และแก้ไขข้อบกพร่องทางภาษาของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
- 3.16 สอนซ่อมเสริม เมื่อทราบว่าผู้เรียนขาดทักษะด้านใดด้านหนึ่งหรือหลาย ๆ ด้าน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุผลสำเร็จในการเรียนภาษาไทย
- 3.17 จัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนภาษาด้วยความสนใจ และความสนุกสนาน โดยใช้เกม เพลงเป็นสื่อช่วย เพื่อให้ผู้เรียนชอบเรียนภาษาไทยและรักภาษาไทย
- 3.18 จัดทำหนังสือที่เหมาะสมมาให้ผู้เรียนอ่านมาก ๆ หรือส่งเสริมการอ่านหนังสือในห้องสมุด เพื่อให้ผู้เรียนอ่านคล่องแคล่วและมีความรู้กว้างขวาง
- กล่าวโดยสรุป หลักในการสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษาควรยึดหลักสำคัญในการสอน คือการสอนภาษาไทยที่มุ่งเน้นทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้าน คือทักษะการฟัง การพูด การอ่านและการเขียน มากกว่าสอนความรู้ทางหลักภาษา นอกจากนี้ควรเน้นการสอนที่สอดคล้องกับหลักธรรมชาติ สอนภาษาเพื่อการสื่อสารและทักษะ โดยอาศัยหลักการบูรณาการทักษะ รวมทั้งสอนให้สัมพันธ์กับวิชาอื่น ๆ วิธีการในการสอนภาษาไทยต้องจัดให้หลากหลายวิธี ตามความเหมาะสมกับจุดประสงค์และเนื้อหาและคำนิ้งถึงวัย ความสามารถและความสนใจของผู้เรียนเป็นส่วนประกอบสำคัญ

การอ่านและการเขียนคำไทย

กรมวิชาการ (2546 : 133 – 138) กล่าวว่า การอ่านและการเขียนคำเป็นทักษะพื้นฐานสำคัญของการเรียนรู้ภาษาทุกภาษาทั้งในการเรียนระดับพื้นฐานและในระดับสูง การเรียนในระดับพื้นฐานและเน้นในด้านการอ่านการเขียนได้ถูกต้อง มีความแม่นยำในหลักเกณฑ์ทางภาษา ซึ่ง

เป็นเรื่องสำคัญและเป็นความจำเป็นของนักเรียนทุกคน ครูผู้สอนในระดับพื้นฐานจำเป็นต้องมีความรู้ในเรื่องหลักและกฎเกณฑ์ของภาษาไทย อันได้แก่ หลักการสะกดคำ ไตรยางศ์ การผันเสียงวรรณยุกต์ คำควบกล้ำ อักษรนำ เป็นต้น และครูผู้สอนในระดับพื้นฐาน จะต้องสามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนได้อย่างมีลำดับขั้นตอนจากเรื่องง่ายไปสู่เรื่องยาก ทำให้นักเรียนเรียนรู้ไปตามลำดับอย่างต่อเนื่องและไม่รู้สึกว่าการเรียนภาษาเป็นเรื่องยาก

การสอนหลักเกณฑ์ทางภาษาไทยให้แก่นักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานครูต้องใช้เทคนิคการสอนอย่างหลากหลาย ใช้วิธีสอดแทรกหลักภาษาไปในกระบวนการสอนอ่านสอนเขียนอย่างผสมกลมกลืนนั้นก็หมายความว่า ครูจะต้องรู้วิธีสอนหลักภาษา โดยผสมไปกับการสอนการใช้ภาษา และสอนให้สนุกด้วยการให้นักเรียนสังเกตการใช้ภาษาสรุปเป็นกฎเกณฑ์ของตนเอง จะได้ไม่ทำให้นักเรียนเบื่อวิชาภาษาไทย หากนักเรียนรักและเห็นคุณค่าของภาษาไทย ก็จะเป็นคนรักการอ่าน ซึ่งนับเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่สำคัญยิ่ง อันจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้เนื้อหาสาระวิชาอื่น ๆ ของนักเรียนต่อไป

1. การแจกลูกและการสะกดคำ

การอ่านแจกลูกและการสะกดคำเป็นกระบวนการขั้นพื้นฐานของการนำเสียงพยัญชนะตัวต้น สระ วรรณยุกต์และเสียงตัวสะกด มาประสมเสียงกัน ทำให้ออกเสียงคำต่าง ๆ ที่มีความหมายในภาษาไทยการแจกลูกและการสะกดคำ บางครั้งเรียกรวมกันว่า “การแจกลูก สะกดคำ” เพราะในการสอนแจกลูกสะกดคำจะดำเนินการไปด้วยกันอย่างผสมกลมกลืน เพื่อให้นักเรียนได้หลักเกณฑ์ทางภาษาทั้งการอ่านและการเขียนไปพร้อมกัน

การสอนแจกลูกสะกดคำเป็นเรื่องจำเป็นมากสำหรับผู้เริ่มเรียน หากครูไม่ได้สอนแจกลูกสะกดคำแก่นักเรียนในระยะการเริ่มเรียนการอ่าน นักเรียนจะขาดหลักเกณฑ์การประสมคำ ทำให้เมื่ออ่านหนังสือมากขึ้นจะสับสน อ่านหนังสือไม่ออกเขียนหนังสือผิด ซึ่งเป็นปัญหาหนักของเด็กนักเรียนไทยในปัจจุบันผลจากการอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ ย่อมส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้วิชาอื่น ๆ ด้วย เพราะการอ่านเป็นเครื่องมือสำหรับการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การสอนอ่านแจกลูก ครูควรเริ่มเมื่อนักเรียนอ่านเป็นคำไปได้สักระยะหนึ่งแล้วซึ่งในระยะเริ่มแรกนี้อาจอยู่ในช่วงประถมวัยหรือก่อนประถมศึกษา เด็กเรียนการอ่านโดยการจำรูปคำที่เป็นคำพื้นฐาน กล่าวคือเป็นคำที่ใช้ในชีวิตประจำวันและเป็นคำใกล้ตัวเด็ก แต่เมื่อขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวนคำที่ต้องเรียนเพิ่มจำนวนมากขึ้น นักเรียนไม่สามารถจำรูปคำได้ทั้งหมด การอ่านแบบแจกลูกสะกดคำจะช่วยให้นักเรียนประสมคำอ่านและสามารถอ่านหนังสือได้ด้วยตนเอง การสอนอ่านแจกลูกสะกดคำควรสอนในช่วงที่นักเรียนยังอ่านหนังสือไม่แตกฉาน ประมาณช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 แต่ไม่ได้ตายตัวว่าจะต้องถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หากนักเรียนอ่านได้แล้วการแจกลูก

สะกดคำก็ไม่จำเป็นอีกต่อไป ครูจึงควรสังเกตการอ่านของนักเรียนด้วยว่าควรสอนแจกลูกสะกดคำมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถในการอ่านของนักเรียนแต่ละคนเป็นประการสำคัญ

1.1 การแจกลูก

การแจกลูกมีความหมายเป็น 2 นัย ดังนี้

นัยแรก หมายถึงการแจกลูกในมาตราตัวสะกดแม่ ก กา กง กน กม เกย เกอว กก กค และแม่กบ การแจกลูกจะเริ่มต้นจากการสอนให้จำและออกเสียงพยัญชนะและสระให้ได้ก่อน จากนั้นจะเริ่มแจกลูกในมาตราแม่ ก กา (ไม่มีเสียงตัวสะกด) จะใช้การสะกดคำไปที่ละคำไล่ไปตามลำดับของสระ แล้วจึงอ่านโดยการไม่สะกดคำ จึงเรียกว่า แจกลูกสะกดคำ นักเรียนจะต้องอ่านคำในมาตราตัวสะกดให้คล้องตามลำดับแม่ ก กา แม่กง แม่กน จนถึง แม่กก แม่กค และแม่กบ จากนั้นจะอ่านเป็นเรื่อง เพื่อประยุกต์หลักการอ่านนำไปสู่การอ่านคำที่เป็นเรื่องอย่างหลากหลาย นักเรียนอ่านบ่อยอ่านมากก็จะอ่านได้เก่ง

นัยที่สอง หมายถึงการเทียบเสียง เป็นการแจกลูกวิธีหนึ่ง เมื่อนักเรียนอ่านได้แล้วให้นำรูปคำมาแจกลูกโดยการเปลี่ยนพยัญชนะต้นหรือพยัญชนะท้าย เช่น บ้าน สูตรของคำคือ - ำ น ให้หาพยัญชนะต้นมาอ่านแทน เช่น ก้าน ป้าน ร้าน ล้าน ค้าน เป็นต้น หลักการเทียบเสียงวิธีนี้มีวิธีการดังนี้คือ

1. ให้อ่านสระเสียงยาวก่อนสระเสียงสั้น
2. นำคำที่มีความหมายมาสอน
3. เปลี่ยนพยัญชนะที่เป็นพยัญชนะต้นและพยัญชนะเสียงท้าย
4. นำคำที่อ่านมาจัดทำแผนภูมิการอ่าน เช่น

กา มา พา ยา ลา
 คำ ม้า ซ้ำ ล้ำ น้ำ
 บ้าน ก้าน ป้าน ร้าน ค้าน
 คาง คาน คาย คาว คาค

วิธีอ่านจะไม่สะกดคำให้อ่านเป็นคำตามสูตรของคำ เช่น อ่าน กา สูตรของคำคือ - ำ นำพยัญชนะมาเติมและอ่านเป็นคำ

1.2 การสะกดคำ

การสะกดคำ หมายถึง การอ่านโดยนำเสียงพยัญชนะต้น สระ วรรณยุกต์ และตัวสะกด มาประสมเป็นคำอ่าน การอ่านสะกดคำจะต้องให้นักเรียนสังเกตรูปคำพร้อม ๆ กับการอ่านและการสอนสะกดคำพร้อมกับการเขียน ครูจะต้องให้อ่านสะกดคำแล้วเขียนคำ

พร้อม ๆ กัน การสอนสะกดคำจะนำคำที่มีความหมายมาสอน เมื่อสะกดคำจนจำคำได้แล้วต่อไปจะต้องไม่ใช่วิธีการสะกดคำ เพราะการสะกดคำจะเป็นเครื่องมือการอ่านคำใหม่ จึงให้อ่านเป็นคำโดยไม่สะกดคำ มิฉะนั้นนักเรียนจะอ่านจับใจความไม่ได้และอ่านได้ช้า

การอ่านสะกดคำมีวิธีการสะกดคำหลายวิธี ถ้าสะกดคำเพื่ออ่านจะสะกดคำตามเสียง ถ้าสะกดคำเพื่อเขียนจะสะกดคำตามรูป และการสะกดคำจะสะกดคำเฉพาะคำที่เป็นภาษาไทย ตัวสะกดตรงตามรูปคำคือ แม่กง ใ้ ง สะกด แม่กน ใ้ น สะกด มีวิธีการสะกดคำดังนี้

1.2.1 วิธีการสะกดคำตามรูปคำ

กา สะกดว่า กอ-อา-กา

ขา สะกดว่า ขอ-อา-ขา

คาง สะกดว่า คอ-อา-งอ-คาง

ค้ำง สะกดว่า คอ-อา-งอ-คาง-ไม้โท-ค้ำง

1.2.2 วิธีการสะกดคำโดยสะกดแม่ ก กา ก่อน แล้วจึงสะกดมาตราตัวสะกด

คาง สะกดว่า คอ-อา-งอ-คาง-งอ-คาง

ค้ำง สะกดว่า คอ-อา-คาง-คาง-งอ-คาง-คาง-โท-ค้ำง

1.2.3 วิธีสะกดคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด คำที่สะกดไม่ตรง

ตามมาตรา ตัวสะกดจะเป็นคำที่มาจากภาษาต่างประเทศ เช่น คำที่มาจากภาษาบาลี สันสกฤต เขมร ภาษาอังกฤษ เป็นต้น วิธีการสอนอ่านและเขียนมีวิธีการดังนี้

1) เห็นรูปคำ และอ่านออกเสียงให้ถูกต้อง

2) จำรูปคำ และรู้ความหมายของคำ

3) รู้หลักการสะกดคำ เช่น

แม่กง ใ้ ง สะกด

แม่กน ใ้ น ร ล พ ญ ฌ สะกด

แม่กบ ใ้ บ ภ พ ป ฟ สะกด

คำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดจะไม่สะกดคำ แต่ใช้หลักการสังเกตรูปคำ จำคำให้ได้โดยอ่านและเขียนคำนั้นอยู่เสมอ รู้ความหมายของคำและรู้หลักการสะกดคำ เช่น ใ้ รู้ว่า ตุ ออกเสียง ค เป็นเสียงท้าย

1.2.4 วิธีการสะกดอักษรควบ มีวิธีการสะกดคำ 2 วิธีคือ สะกดคำเพื่ออ่าน

จะมุ่งที่เสียงของคำด้วยการอ่านอักษรควบก่อน เช่น กร ออกเสียง กรอ ปลอ ออกเสียง ปลอ แล้วนำเสียง กรอ ปลอ สะกดคำ กรอ-ออ-งอ-กรอ ออกเสียงพยัญชนะต้นเป็นเสียงกล้ำก่อน วิธีนี้นักเรียนจะออกเสียงกล้าชัดเจน อีกวิธีหนึ่งเป็นการสะกดคำแบบเรียงพยัญชนะต้น วิธีนี้จะ

ใช้การสะกดคำเพื่อเขียน เช่น กอ-รอ-อา-บอ-กราบ ถ้าสะกดคำแบบเรียงพยัญชนะต้น นักเรียนจะออกเสียงเฉพาะพยัญชนะตัวแรก และทิ้งเสียงพยัญชนะตัวที่สอง ทำให้ออกเสียงควบไม่ชัดเจน

1.2.5 วิธีการสะกดคำอักษรนำ มีวิธีการสะกดคำดังนี้

1) ห นำ ย ร ล ว ให้ออกเสียงพยัญชนะนำก่อน หน ออกเสียง หนอ หย ออกเสียง หยอ เป็นต้น แล้วจึงสะกดคำ เช่น หยา สะกดว่า หยอ-อา-หยา หนุ สะกดว่า หนอ-อุ-หนุ ให้เห็นว่าอักษรตัวแรกมีอิทธิพลต่ออักษรตัวที่สอง บางคนจะให้อ่านแบบเทียบเสียง เช่น ลา-หลา มา-หมา ลาด คลาด เพื่อสังเกตเสียงอ่าน ส่วนสะกดคำเพื่อมุ่งเขียนสะกดคำแบบเรียงพยัญชนะก็ได้ มุ่งการจำรูปคำ เช่น หอ-ยอ-อา-หยา- หอ-นอ-อุ-หนุ ก็ได้

2) อ นำ ย ให้ออกเสียง อย เป็นเสียง ย แล้วสะกดคำ ออย่า สะกดว่า ยอ-อา-ยา-ยา-เอก-อย่า (ออกเสียง อย่า เพราะอิทธิพลของเสียง อ ที่เป็นอักษรนำ) หรือ ออ-ยอ-อา-ยา-ไม้เอก-อย่า อีกวิธีหนึ่งไม่สะกดคำให้จำรูปคำทั้ง 4 คำ คือ อย่า อยู่ อย่าง อยาก

3) การสะกดคำที่อักษรสูงนำอักษรต่ำเดี่ยว หรืออักษรกลางนำอักษรต่ำเดี่ยว เช่น สง_สน_สม_ผล_กล_ถง_ดล เป็นต้น ให้ออกเสียงนำก่อน เช่น สน ออกเสียง สะ-หนอ สม ออกเสียง สะหมอ ผล ออกเสียง ฝะหลอ ดล ออกเสียง ดะลอ แล้วจึงสะกดคำเพื่อออกเสียงให้ถูกต้อง เช่น เสมอ สะกดว่า สะหมอ-เออ-สะ-เหมอ สนอง สะกดว่า สะหนอ-ออ-งอ-สะหนอง (วิธีนี้ครูมักจะไม่นิยม) หรือจะสะกดคำแบบเรียงตัวพยัญชนะก็ได้ แต่มุ่งการเขียนคำให้ถูก เช่น สนอง สะกดว่า สอ-นอ-ออ-งอ-สนอง เสมอ สะกดว่า สอ -มอ -เออ -สะเหมอ นักเรียนจะไม่ได้หลักการออกเสียง แต่ถ้าอ่านบ่อยและอ่านมาก จะทำให้อ่านได้ถูกต้อง

การสอนอ่านอักษรนำควรให้นักเรียนทราบว่าคำใดเป็นอักษรนำ เสียงจะตามตัวหน้า

1.2.6 วิธีการสะกดคำที่สระเปลี่ยนรูปและลดรูป มีสระบางสระเมื่อมีตัวสะกดจะเปลี่ยนรูปคำ เช่น

สระโอะ มีตัวสะกด จะลดรูป

ลด สะกดว่า ลอ-โอะ-คอ-ลด

สระอะ มีตัวสะกด จะเปลี่ยนรูปเป็นไม้หันอากาศ

วัน สะกดว่า วอ-อะ-นอ-วัน

สระเอะ มีตัวสะกดว่า จะเปลี่ยนรูปโดยใช้ไม้ไต่คู้

เปิด สะกดว่า ปอ-เอะ-คอ-เปิด

สระเออ มีตัวสะกด จะเปลี่ยนรูป

เดิน สะกดว่า คอ-เออ-นอ-เดิน

สระแอะ มีตัวสะกด จะเปลี่ยนรูป

แข็ง สะกดว่า ขอ-แอะ-งอ-แข็ง

สระอัว มีตัวสะกด จะเปลี่ยนรูป

ลาวด สะกดว่า ลอ-อัว-คอ-ลาวด

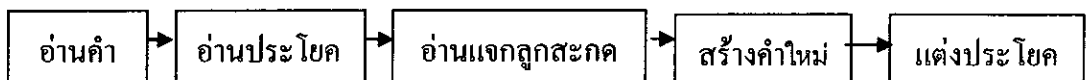
การสอนคำที่สระเปลี่ยนรูปให้นักเรียนสังเกตรูปคำและเข้าใจว่าใช้สระใด เป็นสระประสมคำ และรู้ความหมายของคำ รูปคำมีวิธีเขียนอย่างไร การอ่านและเขียนอยู่เสมอ จะทำให้นักเรียนจำคำได้ดี

1.2.7 วิธีสะกดคำที่มีตัวกรันต์เป็นคำที่มาจากภาษาอื่น คำที่มาจากภาษาอื่น เช่น ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต จะมีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด การสะกดคำที่มีตัวกรันต์จะให้อ่านเป็นคำแล้วสังเกตรูปคำ แล้วรู้กฎเกณฑ์ตามหลักภาษาคำที่มีตัวกรันต์ พยายามกรันต์จะไม่ออกเสียง

2. แนวการจัดการเรียนการสอน

2.1 ขั้นตอนการจัดการเรียนการสอน

การสอนอ่านแจกลูกคำและการสะกดคำ เป็นพื้นฐานสำคัญของการอ่านและการเขียนเพราะเป็นหลักเกณฑ์การนำพยางค์ สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกด มาประสมกัน และในการสอนอ่านจะดำเนินไปด้วยกัน จึงมีผู้เรียกรวมกันว่า “ การอ่านแจกลูกสะกดคำ” การดำเนินการสอนอ่านแจกลูกสะกดคำทำได้หลายลักษณะ แล้วแต่ครูจะเห็นสมควร ในที่นี้จะขอยกตัวอย่างการสอนแจกลูกสะกดคำแบบผสมผสานกับการสอนคำใหม่ในบทเรียน ครูสามารถจะดำเนินการสอนได้ตามขั้นตอนต่อไปนี้ (กรมวิชาการ. 2546 : 138-145)

แผนภูมิที่ 1 ขั้นตอนการสอนแจกลูกสะกดคำแบบผสมผสานกับการสอนคำใหม่

ขั้นที่ 1 อ่านคำ

การอ่านเป็นคำและให้นักเรียนรู้ความหมายของคำที่อ่าน ควรเริ่มสอนได้ตั้งแต่ชั้นอนุบาล 3 นักเรียนจะได้ฝึกจำคำ ฝึกสังเกตรูปคำ เช่น คำว่า ฉัน พี น้อง พ่อ แม่ เพื่อน โรงเรียน เป็นต้น ในระยะนี้นักเรียนจะจำคำและจับคู่คำกับภาพเพื่อแสดงความหมายของคำได้ ครูอาจให้นักเรียนนำคำที่อ่านแต่งประโยคปากเปล่าได้ การสอนอ่านเป็นคำจะสอนได้ระยะหนึ่ง

แต่เมื่อเรียนมากขึ้นนักเรียนพบคำมากขึ้น นักเรียนจะสับสน ไม่อาจจำรูปคำที่อ่านได้ จึงควรสอนแจกลูกสะกดคำ

ขั้นที่ 2 อ่านประโยค

การสอนภาษาควรให้นักเรียนอ่านข้อความประโยคสั้น ๆ เพื่อให้สัมพันธ์กับภาษาพูดในชีวิตประจำวันและให้นักเรียนได้เห็นประโยชน์ของภาษาที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน เช่น

อา

อา มา

อา มา หา ตา

อา พา มานี มา หา ตา

แผนภูมิที่ 2 การอ่านประโยค

แผนภูมิการอ่านข้างต้นนี้นำเสนอพอเป็นตัวอย่างการสอนอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 คำและประโยคที่ง่ายและมีความหมายจะช่วยให้นักเรียนเรียนอย่างมีความหมาย ได้ประโยชน์และเห็นคุณค่าของเนื้อหาที่อ่าน

การสอนอ่านประโยคทำให้ได้ข้อความที่มีความหมายสมบูรณ์ ในการสอนควรควรสนทนถึงความหมายของประโยคที่นักเรียนอ่านโดยใช้คำถาม เช่น

อาเป็นใคร (น้องของพ่อ)

อาหาใคร (ตา)

อาพาใครมาหาตา (มานี)

ขั้นที่ 3 อ่านแจกลูกสะกดคำ

เมื่อนักเรียนคุ้นเคยกับคำที่อ่านพอสมควรแล้ว ครูอาจจะให้สังเกตรูปคำที่อ่าน โดยครูให้อ่านคำที่ประสมสระอา เป็นการอ่านเป็นคำและอ่านแจกลูกสะกดคำดังนี้

3.1 อ่านคำ

อา มา หา ตา

3.2 อ่านสะกดคำ ครูนำอ่านสะกดคำ

อ-า-อา

ม-า-มา

ห-า-หา

ค-า-คา

อา มา หา ตา

อ่านว่า ออ-อา-อา มอ-อา-มา หอ-อา-หา ฯลฯ

3.3 ให้นักเรียนสังเกตรูปร่างสระอา และตำแหน่งของสระอา โดยใช้
คำถามดังตัวอย่าง

สระอามีรูปร่างเหมือนอะไร ให้นักเรียนใช้นิ้วชี้เขียนรูปสระอาในอากาศ
สระอาเขียนอยู่ในตำแหน่งใดของพยัญชนะ

3.4 ให้นักเรียนอ่านแบบแจกลูกคำ โดยครูนำอ่าน

ก-า-กา ง-า-งา

ช-า-ชา ฉ-า-ฉา

ข-า-ขา จ-า-จา

ค-า-คา

ครูอาจใช้บัตรคำ ของเดือนประสมคำ เป็นสื่อประกอบการอ่าน

3.5 อ่านแจกลูกแบบไม่เห็นคำ อาจใช้วิธีออกเสียงพยัญชนะต้นและ
ให้นักเรียนอ่านแจกลูกสระอา โดยวจา ดังนี้

ครูออกเสียง ก นักเรียนแจกลูก ก-า-กา

ครูออกเสียง ช นักเรียนแจกลูก ช-า-ชา

ครูออกเสียง ค นักเรียนแจกลูก ค-า-คา

ครูออกเสียง ง นักเรียนแจกลูก ง-า-งา

ครูออกเสียง จ นักเรียนแจกลูก จ-า-จา

ขั้นที่ 4 สร้างคำใหม่

4.1 นักเรียนคิดหาคำประสมสระอา ตามประสบการณ์

4.2 นักเรียนอาจเสนอคำต่าง ๆ เช่น ชา ยา ตา ทา นา

4.3 ถ้านักเรียนสามารถเขียนคำที่นำเสนอได้ ให้ออกมาเขียนที่กระดานหรือ
ครูเขียนคำที่นักเรียนนำเสนอบนกระดานหน้าชั้น

4.4 นักเรียนอ่านคำและสะกดคำที่เขียนไว้บนกระดานหน้าชั้นอีกครั้ง

ขั้นที่ 5 แต่งประโยค

เป็นขั้นนำคำใหม่ไปใช้แต่งประโยค โดยให้นักเรียนนำคำที่คิดขึ้นไปแต่งประโยค
ตามความคิดของนักเรียนเอง นักเรียนอาจแต่งประโยคเป็น

อา หา ยา

อา ทา ยา

อา พา ตา ไป หา ยา

กา มี ตา

ตา กา มีคำ

การแต่งประโยคอาจแต่งด้วยวาจาหรือเขียนตามความเหมาะสม

ตัวอย่างการจัดกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้นนี้เป็นเพียงข้อเสนอแนะ สำหรับครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในขั้นตอนของการสอนอ่านแจกลูกสะกดคำเท่านั้น มิใช่ขั้นตอนการสอนภาษาไทยทั้งบทเรียน ขอให้ครูทำความเข้าใจให้ชัดเจนในเรื่องดังกล่าวนี้ด้วย

ต่อไปนี้จะขอยกตัวอย่างการสอนอ่านแจกลูกสะกดคำสำหรับคำที่มีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้

1. คำที่มีสระอยู่หน้าพยัญชนะ เช่น เก ใจ ไป โต ฯลฯ ให้อ่านออกเสียงพยัญชนะก่อนสระเสมอ ดังนี้

ก- - - เก ออกเสียงว่า กอ-เอ-เก

จ-ใ- -ใจ ออกเสียงว่า จอ-โอ-ใจ

ป-ใ- - ไป ออกเสียงว่า ปอ-โอ-ไป

ต-โ- - โต ออกเสียงว่า ตอ-โอ-โต

2. คำที่เป็นสระลดรูป หรือสระเปลี่ยนรูป เช่น ก้น คน ขวด เดิน เค็ม ฯลฯ ต้องอ่านเสียงสระด้วยแม้ไม่เห็นรูปสระ เช่น

ก-ะ-น-ก้น ออกเสียงว่า กอ-อะ-นอ-ก้น

ค-โ-งะ -น-คน ออกเสียงว่า คอ-โอะ-นอ-คน

ค-เอ-น-เดิน ออกเสียงว่า คอ-เออ-นอ-เดิน

ข- - ว- ค- ขวด ออกเสียงว่า ขอ-อ้ว-คอ-ขวด

ข-แ-อะ-แข็ง ออกเสียงว่า ขอ-เอะ- งอ-แข็ง

ค-เอะ-มอ-เค็ม ออกเสียงว่า คอ-เอะ-มอ-เค็ม

หมายเหตุ คำที่เป็นสระลดรูป อาจอ่านสะกดคำในแบบอื่นได้ดังนี้

แบบที่ 1 ก้น สะกดว่า กอ-อะ-นอ-ก้น

แบบที่ 2 ก้น สะกดว่า กอ-ไม้หันอากาศ-นอ-ก้น

แบบที่ 1 คน สะกดว่า คอ-โอะ-นอ-คน

แบบที่ 2 คน สะกดว่า คอ-นอ-คน

- แบบที่ 1 แข็ง สะกดว่า ขอ-แอะ-งอ-แข็ง
 แบบที่ 2 แข็ง สะกดว่า ขอ-แอะ-ไม้ไต่คู้-งอ-แข็ง
 แบบที่ 1 เค็ม สะกดว่า คอ-เอะ-มอ-เค็ม
 แบบที่ 2 เค็ม สะกดว่า คอ-เอะ-ไม้ไต่คู้-มอ-เค็ม

การสอนแจกลูกสะกดคำ คำประเภที่มีสระลดรูป เปลี่ยนรูป ครูต้องให้นักเรียนสังเกตการเปลี่ยนรูปสระเมื่อคำนั้นมีตัวสะกด เช่น ข -แอะ -แข็ง รูปวิสรรชนีย์ (ะ) จะเปลี่ยนเป็นไม้ไต่คู้ (๘)

3. คำควบกล้ำ เช่น กลอง ความ พราว อ่านตามรูปคำที่ปรากฏ

- ก-ล-อ-ง ออกเสียงว่า กอ-ลอ-ออ-งอ-กลอง
 ค-ว-า-ม ออกเสียงว่า คอ-วอ-อา-มอ-ความ
 พ-ร-า-ว ออกเสียงว่า พอ-รอ-อา-วอ-พราว

หมายเหตุ อาจออกเสียงตัวควบพร้อมกันได้ดังนี้

- ก-ล-อ-ง ออกเสียง กลอ--ออ-งอ-กลอง
 ค-ว-า-ม ออกเสียง ควอ-อา-มอ-ความ

4. อักษรนำ คำที่มี อ นำ หรือ ห นำ เช่น อยาก หนา หมอ อ่านได้ 3 แบบ

ดังนี้

แบบที่ 1 อ่านเรียงตัวอักษรของคำ

- อ-ย-า-ก ออกเสียงว่า ออ-ยอ-อา-กอ-อยาก
 ห-น-า ออกเสียงว่า หอ-นอ-อา-หนา
 ห-ม-อ ออกเสียงว่า หอ-มอ-ออ-หมอ

หมายเหตุ การสอนอ่านอักษรนำควรให้นักเรียนทราบว่า คำใดมี “ห” นำ คำนั้นเสียงจะสูงแต่ตัว “ห” ไม่ต้องออกเสียง และอาจจะฝึกอ่านในแบบอื่น ๆ ดังตัวอย่างแบบที่ 2 และตัวอย่างแบบที่ 3 ดังนี้

แบบที่ 2 อ่านเทียบเสียง

นา-หนา ลา-หลา มอ-หมอ

แบบที่ 3 อ่านรู้หลัก

ห นำ นา อ่าน หนา
 ห นำ ลา อ่าน หลา
 ห นำ มอ อ่าน หมอ

5. อักษรนำที่มีคำประเภทอักษรสูง หรืออักษรกลาง นำอักษรต่ำเดี่ยว เช่น สนาม ฉลอง ตลาด จรวด ฯลฯ อาจอ่านแบบใดแบบหนึ่ง ดังนี้

5.1 อ่านเรียงตัวอักษรของคำ เช่น คำว่า สนาม

ส-น-า-ม ออกเสียงว่า สอ-นอ-อา-มอ-สนาม

5.2 อ่านอักษรนำแล้วจึงสะกด เช่น สนาม

สะหนอ-อา-มอ อ่าน สนาม

ฉะหลอ-ออ-งอ อ่าน ฉลอง

5.3 อ่านเทียบเสียง เช่น

นาม – สนาม

ลอง – ฉลอง

ลาด – ตลาด

หมายเหตุ แม้จะมีวิธีการอ่านอักษรนำได้หลายวิธี ครูควรเลือกวิธีใดวิธีหนึ่ง เพียงวิธีเดียว ที่เห็นว่าเหมาะสมเพื่อไม่ทำให้นักเรียนสับสน ควรใช้วิธีเดียวตลอดชั้นปีที่เรียน

2.2 ข้อควรปฏิบัติในการจัดการเรียนการสอน

2.2.1 ต้องสอนทุกครั้งที่นักเรียนเรียนคำใหม่ที่เป็นคำพื้นฐาน ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 หรืออาจถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลพินิจของครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ว่ายังจำเป็นต้องสอนหรือไม่ มากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับความสามารถในการอ่านของนักเรียน

2.2.2 ควรสอนจากง่ายไปหายาก คือสอนคำที่เป็นตัวสะกดในมาตรา แม่ ก กา คำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตรา ตัวสะกดไม่ตรงมาตรา ตามลำดับ และต่อด้วยคำที่มีลักษณะซับซ้อน เช่น คำที่เป็นอักษรนำ คำที่มีตัวการันต์ เป็นต้น

2.2.3 ควรเน้นการอ่านออกเสียงแจกลูกสะกดคำ ทั้งแบบเห็นคำจากบัตรคำหรือที่ครูเขียนบนกระดานหรือจากหนังสือเรียน และการฝึกแจกลูกแบบปากเปล่า (ไม่เห็นคำ) จนสามารถอ่านแจกลูกได้อย่างคล่องปาก

2.2.4 ควรตระหนักเสมอว่า การสอนแจกลูกและการสะกดคำที่ถูกต้อง ต้องเป็นการออกเสียงมิใช่การแยกตัวพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ลงในตารางแจกลูกคำ เพราะนั่นเป็นเพียงการจำแนกตัวอักษรที่เป็นส่วนประกอบของคำเท่านั้น

2.2.5 อ่านแจกลูกและสะกดคำ มีวิธีอ่านได้หลายแบบ ครูควรยึดการอ่านแบบใดแบบหนึ่ง และใช้แบบเดิมไปตลอด จนเมื่อนักเรียนสามารถอ่านหนังสือได้คล่องก็ไม่

จำเป็นต้องใช้วิธีการแจกลูกสะกดคำต่อไปอีก ครูที่สอนภาษาไทยในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 หรืออาจถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ถ้าเป็นครูคนเดียวกันได้ยิ่งดี จะได้ใช้รูปแบบเดียวกันและได้เห็นพัฒนาการของนักเรียน เห็นจุดเด่น จุดด้อย จุดอ่อนของนักเรียน สามารถซ่อมเสริมได้ทันที หากมีใช้ครูผู้สอนคนเดียวกันก็ควรจะได้ตกลงกันให้ชัดเจนว่าจะสอนอ่านแจกลูกและสะกดคำแบบใด เพื่อมิให้นักเรียนต้องสับสน เมื่อเลื่อนชั้นขึ้นไป หรือเมื่อเปลี่ยนตัวครูผู้สอน

2.2.6 สอนแจกลูกและสะกดคำแต่ละครั้งไม่ควรใช้เวลานานเกินไป จะทำให้นักเรียนเหนื่อยและเบื่อหน่าย และควรสอนควบคู่กับการสอนอ่านเป็นคำ อ่านเป็นประโยคด้วย เพื่อให้ให้นักเรียนรู้สึกสนุกและเรียนอย่างมีความหมาย

2.2.7 สอนอ่านคำ อ่านประโยคในบทเรียนแต่ละบทเรียน ครูควรรู้จักเลือกคำที่จะนำมาให้อ่านแบบแจกลูกและสะกดคำ ไม่จำเป็นต้องอ่านแบบแจกลูกและสะกดคำทุกคำ ในบทเรียน ควรเลือกคำพื้นฐานที่นักเรียนควรเรียนพยัญชนะใหม่ สระใหม่ มาให้อ่านแบบแจกลูกคำ

2.2.8 สอนแจกลูกและสะกดคำ จะใช้มากในช่วงระยะที่นักเรียนเรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 เมื่อขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนมีพัฒนาการอ่านมากขึ้น การอ่านแบบแจกลูกควรลดลง อาจเหลือเพียงการอ่านสะกดคำเท่านั้น เพื่อให้เขียนหนังสือไม่ผิดเมื่อนักเรียนอ่านคำได้เองแล้ว จึงควรเลิกการสะกดคำ

2.3 แนวการวัดผลและประเมินผล

การวัดผลและประเมินผลว่านักเรียนสามารถสะกดคำได้หรือไม่ อย่างไร ครูสามารถดำเนินการได้ทั้งขณะสอนและสิ้นสุดการสอน โดยใช้วิธีและเครื่องมือดังนี้ (กรมวิชาการ. 2546 : 145)

2.3.1 การสังเกต ในการสังเกตนักเรียนอย่างไม่เป็นทางการขณะอ่านแจกลูกสะกดคำ หรือสังเกตการใช้นิ้วมือเขียนรูปตัวอักษรของคำที่อ่านในอากาศนั้น ครูควรบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนในแบบสังเกตที่เตรียมไว้

2.3.2 การทดสอบในระหว่างชั่วโมงสอน ครูอาจสร้างแบบทดสอบให้นักเรียนเติมสระ พยัญชนะที่ขาดหายไป หรือให้นักเรียนจำแนกคำที่ครูกำหนดในตารางแจกลูก

2.3.3 การสอบถาม ครูอาจตั้งคำถามให้นักเรียนตอบปากเปล่าเกี่ยวกับตำแหน่งของสระ รูปร่างของสระ หรือให้นักเรียนเขียนคำใหม่ที่ใช้พยัญชนะ หรือสระ หรือตัวสะกดเหมือนกับคำที่ได้เรียนไปแล้วหรือคำที่ครูกำหนดให้

กล่าวโดยสรุป ในการสอนการสะกดคำนั้นครูต้องฝึกให้นักเรียนสะกดคำบ่อย ๆ

จนเกิดทักษะและให้สัมพันธ์กับทักษะทั้งสี่ด้านคือ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ครูควรส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้พจนานุกรมอยู่เสมอ รวมทั้งการพัฒนาและเอาใจใส่ทักษะด้านการอ่านและการเขียนของเด็กอย่างจริงจัง การสะกดคำ นับว่าเป็นทักษะการอ่านและการเขียนที่สำคัญมาก ครูผู้สอนภาษาไทยทุกคน ควรจะได้ฝึกฝนให้ผู้เรียนอ่านและเขียนสะกดคำให้ถูกต้อง เพราะเป็นพื้นฐานของการอ่านและเขียนด้านอื่น ๆ ถ้าผู้เรียนอ่านออกเขียนได้ถูกต้อง ผู้เรียนก็จะสามารถนำประโยชน์จากการอ่านและการเขียนไปใช้ในวิชาอื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. มาตราตัวสะกด

กรมวิชาการ (2546 : 157-160) กล่าวถึง โครงสร้างของคำในภาษาไทย ประกอบด้วย พยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ ตัวสะกด หรือบางคำอาจมีตัวการันต์ ส่วนประกอบเหล่านี้จะทำให้คำมีเสียงเปลี่ยนไป และมีความหมายเปลี่ยนไป

3.1 ความสำคัญ

คำในภาษาไทยมีทั้งประเภทที่เป็นคำไทยแท้ มีตัวสะกดตรงตามมาตราและคำที่รับมาจากภาษาอื่น อันได้แก่ ภาษาบาลี สันสกฤต และภาษาทางยุโรปตะวันตก จะมีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราเป็นส่วนใหญ่ ลักษณะเช่นนี้นับว่าเป็นปัญหาอีกประการหนึ่งสำหรับผู้เรียนภาษาไทย นอกจากนี้คำไทยยังมีลักษณะที่เรียกว่า “คำพ้อง” คืออ่านออกเสียงเหมือนกันแต่เขียนไม่เหมือนกันและความหมายก็แตกต่างกันไป เช่นคำว่า กาน การ กาล กาญจน์ กาศ การณ์ เป็นต้น คำลักษณะเช่นนี้ หากผู้เขียนใช้ตัวสะกดไม่ถูกต้องจะทำให้สื่อความหมายผิดพลาดไม่ตรงตามความต้องการ

ตัวสะกดในภาษาไทย มีบทบาทสำคัญในการกำหนดเสียง และความหมายของคำให้แตกต่างกัน

เช่น สา + ง → สา ง

 สา + น → สา น

นอกจากนี้ตัวสะกดในมาตราเดียวกัน ออกเสียงสะกดเหมือนกัน แต่ก็จะมี ความหมายแตกต่างกัน

เช่น การ (งาน) กาล (เวลา)

 อาจ หาญ สะ อาด

การสอนเรื่องมาตราตัวสะกด ครูควรจัดกิจกรรมให้นักเรียนตระหนักถึงความจำเป็นในการเขียนและอ่านคำไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด เพื่อสื่อความหมายได้ถูกต้อง ตรงตามความหมาย

3.2 ความหมาย

ตัวสะกดคือ พยัญชนะที่ประกอบอยู่ท้ายสระและมีเสียงประสมเข้ากับสระ ทำให้เสียงของคำแตกต่างกันตามตัวพยัญชนะที่นำมาประกอบ จำแนกตัวสะกดในภาษาไทย ได้เป็น 2 ประเภท

1. ตัวสะกดตรงมาตรา เช่น กาน กาม ภาย ภาค กาด คาบ

2. ตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา เช่น กาล ขวัญ ศาล เหตุ ผล

มาตราตัวสะกดของไทยมี 8 มาตรา ดังนี้

1. มาตราแม่ก ก ใช้ ก ข ค ฉ เป็นตัวสะกด ออกเสียงเหมือน ก สะกด เช่น มาก สุข โชค เมฆ

2. มาตราแม่กง ใช้ ง เป็นตัวสะกด เช่น ถึง ของ กลาง ผุง

3. มาตราแม่กด ใช้ จ ช ซ ฎ ฏ ฐ ฑ ฒ ค ต ถ ท ธ ศ ษ ส

เป็นตัวสะกด อ่านออกเสียงเหมือน ค สะกด เช่น อัจ ราชการ ก๊าซ มงกฏ อูฐ ทรูท พัฒนา ปัด สังกัด รด บท บาท อวูธ อากาศ โทษ โอกาส

4. มาตราแม่กน ใช้ ร ล ญ ณ พ เป็นตัวสะกด อ่านออกเสียงเหมือน น สะกด เช่น สงสาร น้ำตาล สัญญา บุญคุณ ปลาวาฬ คน

5. มาตราแม่กบ ใช้ ป พ ฟ ภ เป็นตัวสะกด อ่านออกเสียงเหมือน บ เป็นตัวสะกด เช่น ป ภาพ ขีราฟ ลาก หีบ

6. มาตราแม่กม ใช้ ม เป็นตัวสะกด เช่น ชิม เต็ม เสื่อม

7. มาตราแม่เกย ใช้ ย เป็นตัวสะกด เช่น สาย โดย ชัย

8. มาตราแม่เกอว ใช้ ว เป็นตัวสะกด เช่น คาว หิว แววาว

ข้อสังเกต

1. ตัวสะกดตรงมาตรา ได้แก่ แม่กง แม่กม แม่เกย แม่เกอว ที่มีตัวสะกดเพียงตัวเดียว

และ ตัว น สะกดในมาตราในมาตรา แม่กน
 ตัว บ สะกดในมาตราในมาตรา แม่กบ
 ตัว ก สะกดในมาตราในมาตรา แม่กค
 ตัว ค สะกดในมาตราในมาตรา แม่กค } มีตัวพยัญชนะอื่นเป็นตัวสะกดร่วม

2. พยัญชนะที่ไม่ใช่เป็นตัวสะกด ได้แก่ ข ค ฉ ฉ ผ ฝ ห อ ย
 หมายถึง ข ค เป็นพยัญชนะที่ไม่ใช้ในปัจจุบัน

3.3 แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3.3.1 ฝึกให้นักเรียนสังเกตความแตกต่างของคำ ดังต่อไปนี้

- 1) พยัญชนะต้นเสียงเดียวกัน แต่ใช้ตัวพยัญชนะต่างกัน
เช่น พุช กับ กุช
- 2) ตัวสะกดเสียงเดียวกัน แต่ใช้พยัญชนะต่างกัน
เช่น ประพาส กับ ประพาด
- 3) ตัวสะกดบางคำมีสระกำกับ บางคำไม่มี
เช่น เกตุ กับ เกศ
- 4) ตัวสะกดบางคำมีพยัญชนะมากกว่า 1 ตัว แต่บางคำไม่มีพยัญชนะตาม
เช่น พุทฺธ กับ พุช
- 5) ตัวสะกดบางคำมีตัวการันต์ บางคำไม่มีตัวการันต์
เช่น พันธุ์ กับ พัน
- 6) ตัวสะกดที่มีตัวการันต์ อาจมีสระกำกับหรือไม่มีสระกำกับ
เช่น พันธุ์ กับ พันธุ์
- 7) พยัญชนะการันต์มีได้หลายตัว ต่าง ๆ กัน
เช่น สรรค์ สันต์ สัมภ์ สัมภ์
- 8) เสียงสระเหมือนกัน แต่อาจเขียนต่างกัน
เช่น พรรณ กับ พัน
- 9) เสียงวรรณยุกต์เหมือนกัน แต่ใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์ต่างกัน
เช่น หน้า กับ น้า

ความแตกต่างกันดังกล่าวข้างต้น เนื่องจากที่มาของคำต่างกันและความหมายของคำต่างกัน การผันเสียงวรรณยุกต์ที่มีระดับพื้นเสียงต่างกัน เป็นต้น

3.3.2 สอนการอ่านคำที่สะกดไม่ตรงตามมาตรา โดยเขียนเป็นคำอ่านที่สะกดตรงมาตราในมาตรานั้น ๆ เช่น

สุข	อ่านว่า สุข
บริจาค	อ่านว่า บอ - ริ - จาก
อุทาหรณ์	อ่านว่า อุ - ทา - หอน
ปัญญา	อ่านว่า ปัน - ยา
สรุป	อ่านว่า สะ - หรูป
คุณภาพ	อ่านว่า กุณ - นะ - พาบ
โอกาส	อ่านว่า โอ - กาด

จากการฝึกเขียนคำอ่านของคำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตราจะทำให้ให้นักเรียนเข้าใจเรื่องมาตราตัวสะกดได้ง่ายขึ้น

3.3.3 ให้นักเรียนค้นคว้า รวบรวมคำที่ออกเสียงเหมือนกัน แต่เขียนสะกดคำไม่เหมือนกัน (คำพ้องเสียง) และใช้คำเหล่านี้แต่งประโยคให้ได้ใจความ เช่น

ความสัตย์	สัตว์เลื้อย	สัดส่วน	สังจะ
โอกาส	อากาศ	ผักกาด	
กานพลู	การงาน	กาลเวลา	กาญจนบุรี

3.3.4 เขียนคำอ่านในประโยคและให้นักเรียนเขียนคำเขียน เช่น

วันนี้เป็นวัน.....(จัน)

เขาไปซื้อผลไม้ที่เมือง.....(จัน)

ต้นไม้ช่วยคุณพิชใน.....(อา - กาด)

ใน.....(ไอ - กาด) วันปีใหม่เราได้หยุด 3 วัน

3.3.5 ให้นักเรียนหาศัพท์หมวดของคำต่าง ๆ เช่น คำว่า กษัตริย์ ดอกไม้ ผู้หญิง ภูเขา ป่าไม้ ช้าง ฯลฯ

ตัวอย่าง คำว่า “ม้า” คำศัพท์ เช่น ภาษี อัสตร มโนมัย อัสวี

3.3.6 ให้นักเรียนหาคำพ้อง เช่น คำว่า กาน จะมีคำที่ออกเสียงเหมือนกัน

หลายคำ เช่นการ การณ์ กาท กาด กาญจน์

3.4 แนวการวัดผลและประเมินผล

ครูสามารถวัดผลและประเมินผลนักเรียนว่ามีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับมาตราตัวสะกด ได้โดยวิธีการและเครื่องมือ ดังนี้ (กรมวิชาการ. 2546 : 160)

3.4.1 ทดสอบปากเปล่า โดยครูกำหนดคำสะกดในมาตราต่าง ๆ ทั้งที่สะกดตรงมาตรา และไม่ตรงตามมาตรา ให้นักเรียนอ่านแล้วครูใช้แบบสังเกตเพื่อประเมินว่านักเรียนสามารถอ่านตัวสะกดที่กำหนดได้ถูกต้องหรือไม่

3.4.2 เขียนตามคำบอก โดยครูเลือกคำที่สะกดในมาตราต่าง ๆ ทั้งที่สะกดตรงมาตราและไม่ตรงมาตรา บอกให้นักเรียนเขียนและครูตรวจแก้การเขียนตัวสะกดของนักเรียน

3.4.3 ทดสอบโดยใช้แบบทดสอบแบบเขียนตอบ ให้เขียนคำอ่านของตัวสะกดที่ครูกำหนดให้หรือใช้แบบทดสอบแบบเลือกตอบให้นักเรียนเลือกคำในตัวเลือกใดที่เขียนคำอ่านถูกต้อง หรือเลือกตัวเลือกใดที่เขียนคำอ่านได้ถูกต้อง

กล่าวโดยสรุป การสะกดคำมีความสำคัญและจำเป็น ที่ผู้สอนจะต้องฝึกฝนให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งถือว่าเป็นทักษะทางภาษาที่ต้องอาศัยการฝึกฝน อย่างสม่ำเสมอ และจะต้องพยายามจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะด้วยการจัดรูปแบบ ที่แตกต่างกัน เพื่อสร้างความสนใจของนักเรียนให้เกิดความตั้งใจในการเรียน และพยายามฝึกฝน ให้ดียิ่งขึ้น

แผนการจัดการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนจะต้องมีการเตรียมตัวและการวางแผน อย่างเป็นระบบ ซึ่งถือว่าเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายของหลักสูตร ได้อย่างมีประสิทธิภาพและในการนำสื่อวัตกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ มาประกอบการเรียนการสอน ก็จะทำให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

1. ความหมายของแผนการจัดการเรียนรู้

สุวรรณ นิยมคำ (2531 : 175) กล่าวว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อ หมายถึง การจัดวางโปรแกรมการสอนทั้งหมดในวิชาใดวิชาหนึ่งไว้ล่วงหน้าเพื่อให้การเรียนการสอน ได้ผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ประกอบด้วย ความมุ่งหมาย กิจกรรมการเรียนการสอน วิธีสอน อุปกรณ์การสอน การวัดผลและประเมินผล และส่วนที่เกี่ยวข้องจัดรวมกันอย่างเป็นระบบ

จำแสง เชื้อภักดี (2537 : 37- 42) กล่าวว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อ หมายถึง การนำรายวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์ที่จะทำการสอนตลอดภาคเรียนมาสร้างเป็นแผนการจัดการเรียนการสอน การใช้อุปกรณ์และการประเมินผลเพื่อให้สอนในช่วงเวลาหนึ่ง ๆ โดย กำหนดเนื้อหาสาระและจุดประสงค์ของการเรียนย่อย ๆ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

วัฒนาพร ระวังทุกข์ (2542 : 139) กล่าวว่า แผนการเรียนรู้อ หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้อที่ผู้สอนได้กำหนดไว้เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้บรรลุตามมาตรฐานการเรียนรู้อ

สุคนธ์ สิ้นทพานนท์ และคณะ (2545 : 19) กล่าวว่า แผนการจัดการเรียนรู้อ หมายถึง การวางแผนการเตรียมการในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้อ

รุจิรี ภู่อาระ (2545 : 19) กล่าวว่า แผนการเรียนรู้อเป็นเครื่องมือแนวทางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในสาระการเรียนรู้อของแต่ละกลุ่ม

กล่าวโดยสรุป แผนการจัดการเรียนรู้หมายถึงการวางแผนการจัดการเรียนการสอนในทุก ๆ รายวิชาที่สอนไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ได้ผลตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งประกอบด้วยสาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนการสอน สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ และการวัดผลประเมินผล

2. ความสำคัญของแผนการจัดการเรียนรู้

จำแลง เชื้อภักดี (2539 : 205) กล่าวถึง ความสำคัญของแผนการสอนไว้ ดังนี้

1. การจัดทำแผนการสอนช่วยให้ครูได้มีโอกาสศึกษาหลักสูตร แนวการสอน วิธีวัดผลและประเมินผล ศึกษาเอกสารและหลักสูตรอื่น ๆ ได้อย่างละเอียดทุกแง่มุม
2. ช่วยให้ผู้สอนสามารถจัดเตรียมกระบวนการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับสภาพความจริงทั่วไปในเรื่องทรัพยากรทั่วไปของโรงเรียน ทรัพยากรท้องถิ่น ค่านิยม ความเชื่อ และสภาพที่เป็นจริงของท้องถิ่น
3. แผนการสอนเป็นเครื่องมือของครูเอง ที่มีคุณภาพสอดคล้องกับผู้เรียน ระยะเวลา จำนวนคนที่ใช้จริงในแต่ละภาคเรียน ช่วยให้ผู้สอนได้ครบถ้วนทันเวลาช่วยสร้างความมั่นใจในการสอนมากขึ้น
4. ผู้สอนสามารถใช้เป็นข้อมูลที่ต้องการ เสนอแนะแก่บุคคลที่เกี่ยวข้อง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมวิชาการ ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารได้เป็นอย่างดี
5. ใช้เป็นคู่มือครูที่ใช้สอนแทนได้
6. เป็นการพัฒนาวิชาชีพและมาตรฐานวิชาชีพที่แสดงว่างานสอนต้องได้รับการฝึกฝนโดยเฉพาะมีเครื่องมือและเอกสารที่จำเป็นสำหรับการประกอบวิชาชีพด้วย

3. ประโยชน์ของแผนการจัดการเรียนรู้

สุวัฒน์ นิยมคำ (2531 : 175) กล่าวถึง ประโยชน์ของแผนการเรียนรู้ไว้ ดังนี้

1. เป็นแนวกำหนดแนวทางในการสอน
2. ทำให้ครูมั่นใจในการสอน
3. ทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ
3. ทำให้ประหยัดเวลาในการสอน

4. ขั้นตอนในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

4.1 มาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม มาตรฐานการเรียนรู้เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนา

ผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้จะกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ แต่ละช่วงชั้น ผู้สอนจะต้องวิเคราะห์หามาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นออกมาเป็นผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ในแต่ละชั้นปี และเตรียมการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ให้เป็นไปตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

4.2 สาระสำคัญ

สาระสำคัญที่กำหนดในการเขียนแผนการสอน เป็นการบอกความคิดรวบยอดของเนื้อหา หลักการวิธีการ และความเป็นเหตุเป็นผลต่อกัน หรือการสรุปประเด็นความรู้แก่นของเรื่อง หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง สาระสำคัญก็คือข้อความที่บ่งบอกให้รู้ว่าหลังจากการสอนแต่ละเรื่องต้องการให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อะไร ลักษณะใดที่ต้องการให้ติดฝังไปกับผู้เรียน การเขียนสาระสำคัญต้องเขียนให้กะทัดรัด ได้ใจความสมบูรณ์ ชัดเจนอาจเขียนเป็นความเรียง หรือแบ่งเป็นข้อย่อย ๆ ก็ได้

4.3 จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้เปรียบเสมือนเข็มทิศที่จะบ่งชี้ว่าครูจะสอนอะไรนักเรียน เกิดการเรียนรู้อย่างไร ระดับใด จุดประสงค์การเรียนรู้จึงเป็นหัวใจสำคัญในการจัดแผนการสอน จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ดี ต้องมีความเหมาะสมในด้านเวลา เนื้อหาวิสัยของผู้เรียน และที่สำคัญต้องสอดคล้องกับสาระสำคัญ โดยทั่วไปการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เป็น 2 ระดับคือ

4.3.1 จุดประสงค์การเรียนรู้ปลายทาง คือ จุดประสงค์ที่เป็นเป้าหมายสำคัญที่ต้องการให้เกิดแก่ผู้เรียนในการเรียนแต่ละเรื่อง มีลักษณะจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม ซึ่งระบุพฤติกรรมที่สังเกตได้ วัดได้ และตรวจสอบได้เพื่อง่ายต่อการวัดและประเมินผล จุดประสงค์ปลายทาง กำหนดจากเรื่องและสาระสำคัญของเนื้อหาที่จะสอนซึ่งได้จากการวิเคราะห์หลักสูตร และคำอธิบายรายวิชา

4.3.2 จุดประสงค์การเรียนรู้นำทาง คือ จุดประสงค์ที่วิเคราะห์แตกมาจากจุดประสงค์ปลายทาง ออกเป็นจุดประสงค์ย่อย โดยกำหนดพฤติกรรมตัวบ่งชี้ที่คาดหวังให้แก่ผู้เรียน และเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอนจากจุดประสงค์ย่อย ไปจนถึงจุดประสงค์ปลายทาง

4.4 เนื้อหาสาระ

4.4.1 เขียนเนื้อหาสาระที่ต้องการให้นักเรียนเรียนรู้เฉพาะในแผนการสอนตามแผนการสอนแต่ละแผน

4.4.2 เขียนเนื้อหาโดยสรุป อาจแบ่งเป็นข้อย่อย ๆ ก็ได้

4.4.3 เนื้อหาที่เพิ่มเติมจากหนังสือเรียน ควรพิมพ์ ความรู้ให้นักเรียนด้วย

4.5 กิจกรรมการเรียนการสอน

4.5.1 การเขียนรายละเอียดในหัวข้อนี้ เป็นการแสดงกลวิธีในการสอนจะเป็นส่วนที่แสดงถึงความสามารถ ความเชี่ยวชาญ จำนวนของผู้สอนเป็นส่วนที่แสดงคุณค่าของแผนการสอน ในหัวข้อนี้ต้องเขียนให้ละเอียด บรรยายให้ผู้อ่านเห็นภาพพจน์ ผู้สอนแนะนำให้สอนได้ มีลำดับขั้นตอนหรือกระบวนการต่าง ๆ ตามหลักทฤษฎีมาผสมผสานปรับใช้ให้เหมาะสม จัดสถานการณ์ กิจกรรม อุปกรณ์ และสื่อต่าง ๆ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ไปสู่วัตถุประสงค์ได้ง่ายและรวดเร็วใช้กิจกรรมที่นำไปชวนติดตามนำกิจกรรมใหม่ ๆ ที่ท้าทายมาสอดแทรก แสดงความริเริ่มสร้างสรรค์

4.5.2 การเขียนควรเขียนเรื่องตามลำดับกิจกรรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ นำทาง ตั้งแต่เริ่มสอนจนถึงสิ้นสุดกระบวนการเรียนการสอน คือ บรรลุจุดประสงค์ปลายทาง เน้นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้กระทำ คือ ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ครูใช้หลายกระบวนการผสมผสานกัน จัดสภาพการเรียนการสอนให้นักเรียนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้โดยไม่จำเป็นต้องระบุชื่อ กระบวนการ หรือขั้นตอนของกระบวนการ

4.6 สื่อการเรียนการสอน

บอกชื่อ สื่อ อุปกรณ์ ที่จะใช้ประกอบการเรียนการสอนตามที่ระบุไว้ในขั้นกิจกรรมการเรียนการสอน ถ้าได้ทำใบความรู้ ใบงานหรือเอกสารประกอบเพิ่มเติมอาจแนบต่อท้ายแผนที่เป็นเอกสารประกอบแผน หรืออาจรวมไว้ในภาคผนวก หรือถ้าหากจำนวนมากก็รวบรวมเล่มเป็นเอกสารประกอบแผน หรืออาจรวมไว้ในภาคผนวก หรือถ้ามีจำนวนมากก็รวบรวมเล่มไว้ต่างหากเพื่อสะดวกในการใช้

การเตรียมสื่อและอุปกรณ์การสอน จะต้องสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน หากสื่อที่มีผู้จัดทำเผยแพร่อยู่แล้วไม่ตรงกับที่ต้องการใช้ ผู้สอนควรจัดทำขึ้นใหม่เพื่อให้ได้สื่อที่เหมาะสมกับกิจกรรมที่กำหนดไว้ ในการจัดสื่อขึ้นควรคำนึงถึงคุณสมบัติของสื่อที่ดีคือ น่าสนใจ ประหยัด ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้เร็วและถูกต้อง

4.7 การวัดผลประเมินผล

ระบุวิธีวัดผลและประเมินผลว่าใช้วิธีการใด เช่น ตรวจสอบแบบฝึกหัด สังเกตพฤติกรรมซักถามหรือทดสอบ จัดทำเครื่องมือวัดผลและประเมินผลไว้ท้ายแบบการสอน แต่ละแบบหรือรวมไว้ในภาคผนวก

4.8 กิจกรรมเสนอแนะ

ระบุกิจกรรมหรืองานที่เสริมให้นักเรียนเก่ง และกิจกรรมหรืองานที่จะช่วย เป็นพิเศษสำหรับนักเรียนที่เรียนช้า ระบุกิจกรรมเสนอให้นักเรียนที่มีความสนใจในเรื่องใด เรื่องหนึ่งเป็นพิเศษ

4.9 บันทึกผลหลังการสอน

4.9.1 ผลการสอน บันทึกพฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออก บันทึกความเหมาะสม ของเนื้อหาวิชา กิจกรรม เวลา ที่มีอยู่ในแบบการสอนผลการสอนเป็นไปตามที่คาดหวังหรือไม่ อย่างไร

4.9.2 ปัญหา อุปสรรค บันทึกข้อบกพร่อง สิ่งที่ต้องแก้ไขระหว่างการสอน เพื่อเป็นข้อมูลปรับปรุงในครั้งต่อไป

4.9.3 ข้อเสนอแนะ แนวทางแก้ไข บันทึกแนวทางแก้ไข ข้อบกพร่อง หรือ ปัญหาอุปสรรค ลงชื่อผู้สอน และวัน เดือน ปี ที่ใช้แผนการสอนกำกับไว้

รุจิรี ภู่อาระ (2545 : 159) ได้เสนอแนะการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ทำความเข้าใจ มาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้รวมทั้ง แนวความคิดขอบเขตของกลุ่มสาระการเรียนรู้มาเป็นกรอบในการทำแผนการเรียนรู้
2. เขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้เป็นจุดประสงค์ปลายทาง
 - 2.1 จุดประสงค์ของกลุ่มสาระการเรียนรู้
 - 2.2 จะประสงค์จากคำอธิบายรายวิชา
3. เขียนโครงสร้างของกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้งหมดได้แก่
 - 3.1 หัวข้อย่อย (จากคำอธิบายรายวิชาและหนังสืออ้างอิง)
 - 3.2 จำนวนตามในแต่ละหัวข้อย่อย
 - 3.3 สาระสำคัญที่เน้นความคิดรวบยอด / หลักการ / ทักษะ / ลักษณะนิสัย
 - 3.4 จุดประสงค์นำทางตามหัวข้อย่อย

4.10 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่

กลุ่มสาระการเรียนรู้..... ชั้น.....
 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง..... ภาคเรียนที่

เรื่อง เวลา..... ชั่วโมง
 วันที่เดือน..... พ.ศ.

1. มาตรฐานการเรียนรู้.....
2. สาระสำคัญ.....
3. ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง.....
4. สาระการเรียนรู้.....
5. กิจกรรมการเรียนการสอน.....
6. สื่อการเรียนการสอน.....
7. การวัดผลประเมินผล.....

กล่าวโดยสรุป การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ จะเห็นได้ว่าการที่ครูผู้สอนมีการเตรียมแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ล่วงหน้า จะทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประสบความสำเร็จ ซึ่งในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบได้ตามความเหมาะสม แต่ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่างๆ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ดี ควรมีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ชัดเจน มีความสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน และการวัดผลประเมินผล อย่างหลากหลาย เน้นให้ผู้เรียนได้พบความรู้ได้ด้วยตนเอง

การสร้างแบบฝึก

การจัดการเรียนการสอนจะต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข พร้อมกับได้รับความรู้ด้วย ดังนั้นครูผู้สอนต้องรู้จักหาวิธีการพัฒนานวัตกรรมอันหลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนเดินไปสู่จุดหมายของหลักสูตรที่ตั้งไว้

1. ความหมายและความสำคัญของแบบฝึก

ได้มีผู้กล่าวถึงความหมายและความสำคัญของแบบฝึกไว้ ดังนี้

1.1 ความหมายของแบบฝึก

น้อมศรี เทท (2536 : 54 ; อ้างอิงมาจาก สุนันทา สุนทรประเสริฐ, 2534 : 1 - 2) กล่าวว่า “เมื่อครูได้สอนเนื้อหา แนวคิดหรือหลักการเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้กับนักเรียน และนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องนั้นแล้ว ขั้นต่อไปครูจำเป็นต้องจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกฝน เพื่อให้มีความชำนาญ คล่องแคล่วถูกต้อง แม่นยำและรวดเร็วหรือเรียกว่าฝึกฝนเพื่อให้เกิดทักษะ”

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 147) ได้กล่าวถึงแบบฝึกเสริมทักษะว่าแบบฝึกหรือแบบฝึกเสริมทักษะเป็นสื่อการเรียนการสอนประเภทหนึ่งสำหรับนักเรียนฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจและทักษะเพิ่มขึ้นส่วนใหญ่นักเรียนจะมีแบบฝึกอยู่ท้ายบทเรียนในบางวิชาอาจจะมีบางลักษณะเป็นแบบฝึกปฏิบัติ

1.2 ความสำคัญของแบบฝึก

อนงค์ศิริ วิชาลัย (2536 : 27) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของแบบฝึกว่าเป็นวิธีสอนที่สนุกอีกวิธีหนึ่ง คือการให้นักเรียนได้ทำแบบฝึกมาก ๆ สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางภาษาดีขึ้น เพราะนักเรียนมีโอกาสที่จะนำความรู้ที่เรียนมาแล้วมาฝึกให้เกิดความเข้าใจดียิ่งขึ้น

วิมลรัตน์ สุนทรวิโรจน์. (2545 : 131) ได้กล่าวถึงความสำคัญของแบบฝึกว่าแบบฝึกเป็นเทคนิคการสอนที่สนุกอีกวิธีหนึ่ง คือการให้นักเรียนทำแบบฝึกมาก ๆ สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาได้ดีขึ้น คือ แบบฝึกเพราะนักเรียน นำความรู้ที่เรียนมาแล้วมาฝึกให้เกิดความเข้าใจกว้างขวางยิ่งขึ้น

กล่าวโดยสรุป แบบฝึกมีความสำคัญต่อผู้เรียนมาก ในการที่จะช่วยเสริมสร้างทักษะให้กับผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาได้เร็วขึ้น ชัดเจนขึ้น กว้างขวางขึ้น ทำให้การสอนของครูและการเรียนของนักเรียนประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ลักษณะของแบบฝึกที่ดี

ในการจัดทำแบบฝึกเพื่อฝึกทักษะให้บรรลุตามวัตถุประสงค์นั้น จำเป็นจะต้องอาศัย ลักษณะและรูปแบบของแบบฝึกที่หลากหลายแตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับทักษะที่เราจะฝึกดั่งที่มี นักการศึกษาได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของแบบฝึกที่ดีไว้ ดังนี้

2.1 ลักษณะของแบบฝึกที่ดี

แบบฝึกที่ดีควรจะประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้ (จันทร์ชัย มหาโพธิ์, 2535 : 20)

- 2.1.1 เนื้อหาที่ตรงกับจุดประสงค์
- 2.1.2 กิจกรรมเหมาะสมกับระดับวัยหรือความสามารถของนักเรียน
- 2.1.3 มีภาพประกอบ มีการวางฟอร์มที่ดี
- 2.1.4 มีที่ว่างเหมาะสำหรับการฝึกเขียน
- 2.1.5 ใช้เวลาที่เหมาะสม
- 2.1.6 ทำทายความสามารถของผู้เรียนและสามารถนำไปฝึกด้วยตนเองได้

2.2 องค์ประกอบของแบบฝึก

การสร้างแบบฝึกที่จะทำให้ให้นักเรียนมีความคงทนในการเรียนรู้ได้ดีต้องมี องค์ประกอบดังต่อไปนี้ (มนตรีรา ภักดีณรงค์, 2540 : 99 – 100)

- 2.2.1 นักเรียนต้องได้ฝึกทำบ่อย ๆ
- 2.2.2 นักเรียนได้ลงมือฝึกกระทำเอง
- 2.2.3 เกิดความสนุกสนานในการทำแบบฝึก

กล่าวโดยสรุป ลักษณะของแบบฝึกที่ดี จะต้องคำนึงถึงหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ ผู้เรียนได้ศึกษาด้วยตนเอง ครอบคลุมและสอดคล้องกับเนื้อหา รูปแบบน่าสนใจ คำสั่งชัดเจน ในการพัฒนาแบบฝึกนั้นจะต้องให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อเกิดประสิทธิภาพต่อนักเรียน นอกจากนั้นแบบฝึกที่ดีจะต้องช่วยพัฒนาทักษะของผู้เรียน ก่อให้เกิดการเรียนรู้และแก้ปัญหาของผู้เรียน ได้ตามสภาพ ทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะและความชำนาญสามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน สถานการณ์จริงหรือใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองได้

3. ขั้นตอนในการสร้างแบบฝึก

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2537 : 146) ได้กล่าวถึง ขั้นตอน ในการสร้างแบบฝึกเสริมทักษะ ดังนี้

- 3.1 วิเคราะห์เนื้อหาหรือทักษะที่เป็นปัญหาออกเป็นเนื้อหาหรือทักษะย่อย ๆ เพื่อ ใช้ในการสร้างแบบทดสอบและบัตรฝึกหัด

3.2 พิจารณาวัตถุประสงค์ รูปแบบและขั้นตอนการใช้แบบฝึก เช่น การนำแบบฝึกไปใช้อย่างไรและในแต่ละชุดประกอบด้วยอะไรบ้าง

3.3 สร้างแบบทดสอบ ซึ่งอาจมีแบบทดสอบเชิงสำรวจแบบทดสอบเพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่องแบบทดสอบความก้าวหน้าเฉพาะเรื่อง เฉพาะตอนแบบทดสอบที่สร้างขึ้นจะต้องสอดคล้องกับเนื้อหาหรือทักษะที่วิเคราะห์ไว้ในตอนที่ 2

3.4 สร้างบัตรฝึกหัด เพื่อใช้พัฒนาทักษะย่อยและทักษะ ในแต่ละบัตรจะมีคำถามให้นักเรียนตอบ การกำหนดรูปแบบขนาดของบัตร พิจารณาตามความเหมาะสม

3.5 สร้างบัตรอ้างอิง เพื่อใช้อธิบายคำตอบหรือแนวทางการตอบแต่ละเรื่อง การสร้างบัตรอ้างอิงนี้อาจทำเพิ่มเติม ได้เมื่อนำแบบฝึกหัดไปทดลองใช้แล้ว

3.6 สร้างแบบบันทึกความก้าวหน้าเพื่อใช้บันทึกผลการทดสอบหรือผลการเรียน โดยจัดทำเป็นตอน เป็นเรื่อง เพื่อให้เห็นความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ สอดคล้องกับแบบทดสอบความก้าวหน้า

3.7 นำแบบทดสอบไปทดลองใช้ เพื่อหาข้อบกพร่อง คุณภาพของแบบฝึกและคุณภาพของแบบทดสอบ

3.8 ปรับปรุงแก้ไข

3.9 รวบรวมเป็นชุดจัดทำคำชี้แจง คู่มือการใช้ สารบัญเพื่อใช้ประโยชน์ต่อไป

4. จุดประสงค์การเรียนรู้กับการสร้างแบบฝึก

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2544 : 5) กล่าวว่า การสร้างแบบฝึกต้องยึดจุดประสงค์ของการเรียนรู้เป็นสำคัญ เพราะจุดประสงค์การเรียนรู้คือ เป้าหมายสุดท้ายที่ต้องการให้ผู้เรียนได้หรือเป็น ดังนั้นการนำจุดประสงค์มาเป็นเครื่องนำทางจึงเป็นสิ่งถูกต้อง หากจะกล่าวถึงการแบ่งชนิดของจุดประสงค์ทางการเรียนสามารถแบ่งได้ตามลักษณะของพฤติกรรม คือ พฤติกรรมทางด้านพุทธิพิสัย พฤติกรรมทางด้านจิตพิสัย พฤติกรรมทางด้านทักษะพิสัย

5. หลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบฝึก

การศึกษาในเรื่องจิตวิทยาการเรียนรู้เป็นสิ่งที่ผู้สร้างแบบฝึกไม่ควรละเลย เพราะการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ต้องขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์ของจิต และพฤติกรรมการตอบสนอง นานาประการ โดยอาศัยกระบวนการที่เหมาะสมและเป็นวิธีที่ดีที่สุดการศึกษาทฤษฎีการเรียนรู้จากข้อมูลที่นักจิตวิทยาได้ทำการค้นพบและทดลองไว้แล้ว สำหรับการสร้างแบบฝึกในส่วนที่มีความสัมพันธ์กันมี ดังนี้

5.1 ทฤษฎีทดลองผิดพลาดของธอร์นไคค์ ซึ่งได้สรุปเป็นกฎเกณฑ์การเรียนรู้ 3 ประการ คือ

5.1.1 กฎความพร้อม (Law of readiness) หมายถึง การเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อ บุคคลพร้อมที่จะกระทำ

5.1.2 กฎการฝึกหัด (Law of exercise) หมายถึง การเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นเพราะ บุคคลกระทำซ้ำและยิ่งทำมากความชำนาญจะเกิดขึ้นได้ง่าย

5.1.3 กฎแห่งผล (Law of effect) หมายถึง ถ้าบุคคลใดได้กระทำสิ่งใดแล้ว ได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ก็อยากจะทำสิ่งนั้นอีก แต่ถ้ากระทำแล้วไม่ได้ผลดี ก็ไม่อยากจะกระทำอีก

สุนันทา สุนทรประเสริฐ (2544 : 4 - 5) กล่าวถึง กฎการฝึกหัดไว้ว่า “การฝึกหัด ให้บุคคลทำกิจกรรมต่าง ๆ นั้น ผู้ฝึกจะต้องควบคุมและจัดสภาพการใช้ให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของตนเอง บุคคลจะถูกกำหนดลักษณะพฤติกรรมที่แสดงออก” ดังนั้นผู้สร้าง แบบฝึก จึงจะต้องกำหนดกิจกรรมตลอดจนคำสั่งต่าง ๆ ในแบบฝึกหัดให้ผู้ฝึกได้แสดงพฤติกรรม สอดคล้องจุดประสงค์ที่ผู้สร้างต้องการ

5.2 ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมของสกินเนอร์ ซึ่งมีความเชื่อว่าสามารถควบคุมบุคคลให้ ทำตามความประสงค์ หรือแนวทางที่กำหนดได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงความรู้สึกทาง จิตใจของ บุคคลผู้นั้นว่าจะรู้สึกนึกคิดอย่างไรเขาจึงได้ทดลองและสรุปได้ว่า บุคคลสามารถเรียนรู้ได้ด้วยการกระทำ โดยมีการเสริมแรงเป็นตัวการเมื่อบุคคลตอบสนองการเร้าของสิ่งเร้าควบคุมกับใน ช่วงเวลาที่เหมาะสมสิ่งเร้านั้นจะรักษาระดับหรือเพิ่มการตอบสนองให้เข้มข้น การสร้างแบบฝึก จึงควรยึดทฤษฎีของสกินเนอร์ด้วย เพราะบุคคลจะเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยการกระทำ

5.3 วิธีการสอนของกาเย่ ซึ่งมีความเห็นว่า การเรียนรู้มีลำดับขั้นและผู้เรียน จะต้องเรียนรู้เนื้อหาที่ง่ายไปหายาก

พรณี ชูทัยเจนจิต (2538 : 434) ได้กล่าวถึง แนวคิดของกาเย่ไว้ว่า การเรียนรู้ มีลำดับขั้น ดังนั้นก่อนที่จะสอนเด็กแก้ปัญหาได้นั้น เด็กจะต้องเรียนรู้ความคิดรวบยอดหรือ กฎเกณฑ์มาก่อน ซึ่งในการสอนให้เด็กได้ความคิดรวบยอดหรือกฎเกณฑ์นั้นจะทำให้เด็กเป็นผู้สรุปความคิดรวบยอดด้วยตนเอง แทนที่ครูจะเป็นผู้บอก

กล่าวโดยสรุป จากหลักการและทฤษฎีข้างต้น สามารถทำให้ผู้วิจัยพัฒนาแบบฝึก ที่มีคุณภาพได้ตรงตามความต้องการ

5. ประโยชน์ของแบบฝึก

แบบฝึกเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการเสริมทักษะและพัฒนาการเรียนการสอนให้บรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตร โดยเฉพาะวิชาภาษาไทยซึ่งเป็นวิชาทักษะ หากได้มีการฝึกปฏิบัติอย่างถูกวิธี จะทำให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จมากขึ้น ดังนั้นแบบฝึกจึงถือว่าเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์อีกชนิดหนึ่ง ดังนั้นการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึก ดังต่อไปนี้

ประโยชน์ของแบบฝึก มี 3 ข้อ ดังนี้ (จรรยา ศรีพันธุ์บุตร. 2533 : 62 - 63)

1. ทำให้นักเรียนได้ฝึกทักษะจากแบบฝึกหัดที่ครูสร้างขึ้นมาตรงกับเนื้อหาที่ครูทำการสอน
2. นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการเรียนการสอนมาทดสอบความรู้ตัวเองว่าเกิดการเรียนรู้หรือมีทักษะมากน้อยแค่ไหนในเรื่องที่เรียน
3. ใช้สำหรับการประเมินผลการสอนเป็นรายบุคคล หลังได้ร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว โดยผลงานจากแบบฝึกหัดที่ทำมาส่งครู ทำให้ทราบว่านักเรียนเข้าใจมากน้อยเพียงไร

ประโยชน์ของแบบฝึก มี 8 ข้อ ดังนี้ (อดุลย์ ภูปลีมี. 2539 : 24 -25)

1. ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น
2. ช่วยให้จดจำเนื้อหาและคำศัพท์ต่าง ๆ ได้คงทน
3. ช่วยให้ความสนุกสนานในขณะที่เรียน
4. ทำให้ทราบความก้าวหน้าของตนเอง
5. สามารถนำแบบฝึกหัดมาทบทวนเนื้อหาเดิมของตนเองได้
6. ทำให้ทราบข้อบกพร่องของผู้เรียน
7. ทำให้ครูประหยัดเวลา
8. ทำให้ผู้เรียนสามารถนำภาษาไปใช้สื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประโยชน์ของแบบฝึก มี 8 ข้อ ดังนี้ (วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. 2545 : 131)

1. ทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดียิ่งขึ้น
2. ทำให้ครูทราบความเข้าใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียน
3. ครูได้แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้นักเรียนเรียนได้ดีที่สุดตามความสามารถของตนเอง
4. ฝึกให้นักเรียนมีความเชื่อมั่นและสามารถประเมินความสามารถของตนเองได้
5. ฝึกให้นักเรียนได้ทำงานด้วยตนเอง
6. ฝึกให้นักเรียนได้รับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย

7. คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกทักษะของตนเองโดยไม่ต้องคำนึงถึงเวลาและความกดดันอื่น ๆ

8. แบบฝึกช่วยเสริมให้ทักษะทางภาษากงทน ลักษณะการฝึกที่จะช่วยให้เกิดผลดังกล่าว ได้แก่ ฝึกทันทีหลังจากเรียนเนื้อหา ฝึกซ้ำ ๆ ในเรื่องที่เรียน

กล่าวโดยสรุป แบบฝึกที่ดีและมีคุณภาพ ช่วยทำให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการฝึกทักษะได้เป็นอย่างดี แบบฝึกที่ดีเปรียบเสมือนผู้ช่วยสำคัญของครูทำให้ลดภาระการสอนลงได้ ทำให้ผู้เรียนพัฒนาตนเองตามความสามารถของตน เพื่อความมั่นใจในการเรียนได้เป็นอย่างดี

การหาประสิทธิภาพเครื่องมือ

เชษฐ กิจระการ (2544 : 44 - 46) ได้กล่าวว่า สื่อหรือเทคโนโลยีการศึกษาได้รับการผลิตขึ้นมาแล้ว ต้องมีการทดสอบเพื่อหาประสิทธิภาพของสื่อหรือเทคโนโลยีการศึกษานั้นก่อนนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอน ถ้าหากใช้สื่อการสอนใด ๆ ที่ไม่ได้ผ่านการทดสอบหาประสิทธิภาพภายนอก นอกจากจะไม่มี ความมั่นใจในประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งหมายถึงคุณภาพของสื่อหรือเทคโนโลยีการศึกษาที่ยืนยันได้ในเชิงปริมาณหรือตัวเลขแล้ว ยังอาจก่อให้เกิดผลข้างเคียง อันเกิดแก่ผู้เรียนในด้านของคุณธรรมและจริยธรรมที่ไม่พึงประสงค์ของสังคมอีกด้วย นอกจากนี้ครูผู้สอนจำนวนมากที่ใช้สื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอน โดยไม่มีหลักการหรือทฤษฎีที่ถูกต้อง ทำให้การใช้สื่อการสอนเหล่านั้นมีค่าเท่ากับการนำเอาเครื่องมือมาประกอบการสอนเท่านั้น โดยไม่ทราบว่าสื่อเข้าไปมีบทบาทหรือคุณภาพมากน้อยเพียงใด จากคำดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าสื่อและเทคโนโลยีที่ได้รับการผลิตขึ้น เพื่อที่จะนำมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนจะต้องผ่านกระบวนการหาประสิทธิภาพของสื่อเสียก่อน

หลังจากผ่านกระบวนการและขั้นตอนของการสร้างสื่อทั้งหลายตามหลักวิชาแล้ว ขั้นตอนต่อไปที่สำคัญคือ การหาประสิทธิภาพของสื่อที่สร้างขึ้น กล่าวคือในการหาประสิทธิภาพของสื่อการสอนใด ๆ มีกระบวนการสำคัญอยู่ 2 ขั้นตอน ได้แก่ การหาประสิทธิภาพตามวิธีการหาประสิทธิภาพเชิงเหตุผล (Rational approach) และขั้นตอน ของการหาประสิทธิภาพตามวิธีการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์ (Empirical approach) ทั้งสองวิธีนี้ ควรทำความเข้าใจกันไว้ จึงจะมั่นใจได้ว่าสื่อหรือเทคโนโลยีการเรียนการสอนที่ผ่านกระบวนการหาประสิทธิภาพจะเป็นที่ยอมรับได้ มีรายละเอียดดังนี้

1. วิธีการหาประสิทธิภาพเชิงเหตุผล

กระบวนการนี้เป็นการหาประสิทธิภาพโดยใช้หลักของความรู้และเหตุผลในการตัดสินคุณค่าของสื่อการเรียนการสอน โดยอาศัยผู้เชี่ยวชาญ (Panel of expert) เป็นผู้พิจารณาตัดสินคุณค่า ซึ่งเป็นการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และความเหมาะสมในด้านความถูกต้องของการนำไปใช้ (Usability) ผลจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนจะนำมาหาประสิทธิภาพโดยใช้สูตร ดังนี้

$$CVR = \frac{2 - N_e}{N} - 1$$

เมื่อ CVR แทน ประสิทธิภาพเชิงเหตุผล (Rational Approach)

N_e แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญที่ยอมรับ (Number of Panelists Who Had Agreement)

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด (Total Number of Panelists)

ผู้เชี่ยวชาญจะประเมินสื่อการเรียนการสอนตามแบบประเมินที่สร้างขึ้นในลักษณะของแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (นิยมใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ) นำค่าเฉลี่ยที่ได้จากแบบประเมินของแต่ละคนไปแทนค่าในสูตร สำหรับค่าเฉลี่ยของผู้เชี่ยวชาญที่ยอมรับจะต้องอยู่ในระดับมากขึ้นไปคือค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50-5.00 ค่าที่คำนวณได้ต้องสูงกว่าค่าที่ปรากฏในตารางตามจำนวนของผู้เชี่ยวชาญ จึงจะยอมรับว่าสื่อมีประสิทธิภาพ ถ้าได้ค่าไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนดจะต้องปรับปรุงแก้ไขสื่อและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาใหม่

2. วิธีการหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์

เผชิญ กิจระการ (2544 : 49) กล่าวว่า วิธีการนี้จะนำสื่อไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนเป้าหมาย การหาประสิทธิภาพของสื่อ เช่น บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) บทเรียนโปรแกรม ชุดการสอนแผนการสอน แบบฝึกทักษะ เป็นต้น ส่วนมากใช้วิธีการหาประสิทธิภาพด้วยวิธีนี้ ประสิทธิภาพ ที่วัดส่วนใหญ่จะพิจารณาจากเปอร์เซ็นต์ การทำแบบฝึกหัดหรือกระบวนการเรียน หรือแบบทดสอบย่อย โดยแสดงเป็นค่าตัวเลข 2 ตัว เช่น $E_1/E_2 = 80/80$, $E_1/E_2 = 85/85$ $E_1/E_2 = 90/90$ เป็นต้น

เกณฑ์ประสิทธิภาพ (E_1/E_2) มีความหมายแตกต่างกันในหลายลักษณะ ในที่นี้จะยกตัวอย่าง $E_1/E_2 = 80 / 80$ ดังนี้

1. เกณฑ์ 80 / 80 ในความหมายที่ 1 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือนักเรียนทั้งหมดทำแบบฝึกหัด หรือแบบทดสอบย่อยได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ถือเป็นประสิทธิภาพของกระบวนการ ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือนักเรียนทั้งหมดที่ทำแบบทดสอบหลังเรียน (Posttest) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนการหาค่า E_1/E_2 ใช้สูตร ดังนี้

$$E_1 = \frac{\sum x}{N} \times 100$$

เมื่อ E_1 แทน ประสิทธิภาพของกระบวนการ

$\sum X$ แทน คะแนนของแบบฝึกหัดหรือของแบบทดสอบย่อยรวมกัน

A แทน คะแนนเต็มของแบบฝึกหัดทุกชุดรวมกัน

N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

$$E_2 = \frac{\sum x}{N} \times 100$$

เมื่อ E_2 แทน ประสิทธิภาพของผลลัพธ์

$\sum X$ แทน คะแนนรวมของแบบทดสอบหลังเรียน

B แทน คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียน

N แทน จำนวนนักเรียนทั้งหมด

มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2. เกณฑ์ 80 / 80 ในความหมายที่ 2 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือจำนวนนักเรียนร้อยละ 80 ทำแบบทดสอบหลังเรียน ได้คะแนนร้อยละ 80 ทุกคน ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือนักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนครั้งนั้นได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 เช่น มีนักเรียน 40 คน ร้อยละ 80 ของนักเรียนทั้งหมด คือ 32 คนแต่ละคนได้คะแนนจากการทดสอบหลังเรียนถึงร้อยละ 80 (E_1) ส่วน 80 ตัวหลัง (E_2) คือผลการทดสอบหลังเรียนของนักเรียนทั้งหมด (40 คน) ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80

3. เกณฑ์ 80 / 80 ในความหมายที่ 3 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือจำนวนนักเรียนทั้งหมด ทำแบบทดสอบหลังเรียน ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) คือคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ที่นักเรียนทำเพิ่มขึ้นจากแบบทดสอบหลังเรียน โดยเทียบกับคะแนนที่ทำได้ก่อนการเรียน

4. เกณฑ์ 80 / 80 ในความหมายที่ 4 ตัวเลข 80 ตัวแรก (E_1) คือนักเรียนทั้งหมด ทำแบบทดสอบหลังเรียน ได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ส่วนตัวเลข 80 ตัวหลัง (E_2) หมายถึง นักเรียนทั้งหมดทำแบบทดสอบหลังเรียนแต่ละข้อถูก มีจำนวนร้อยละ 80 (ถ้านักเรียนทำข้อสอบข้อใดถูกมีจำนวนนักเรียนไม่ถึงร้อยละ 80 แสดงว่า สื่อไม่มีประสิทธิภาพ และชี้ให้เห็นว่าจุดประสงค์ที่ตรงกับข้อนั้นมีความบกพร่อง)

กล่าวโดยสรุป เกณฑ์ในการหาประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอน จะนิยมตั้งเป็นตัวเลข 3 ลักษณะ คือ 80 / 80 , 85 / 85 และ 90 / 90 ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับธรรมชาติของวิชาและเนื้อหาที่นำมาสร้างสื่อ นั้น ถ้าเป็นวิชาที่ค่อนข้างยากก็อาจตั้งเกณฑ์ไว้ 80 / 80 หรือ 85 / 85 สำหรับวิชาที่มีเนื้อหาง่าย ก็อาจตั้งเกณฑ์ไว้ 90 / 90 เป็นต้น นอกจากนี้ยังตั้งเกณฑ์ เป็นค่าความคลาดเคลื่อนไว้เท่ากับร้อยละ 2.5 นั่นคือ ถ้าตั้งเกณฑ์ไว้ที่ 90 / 90 เมื่อคำนวณแล้วค่าที่ถือว่าใช้ได้คือ 87.5 / 87.5 หรือ 87.5 / 90 เป็นต้น ประสิทธิภาพของสื่อและเทคโนโลยีการเรียนการสอนจะมาจากผลลัพธ์ของการคำนวณ (E_1) และ (E_2) เป็นตัวเลข ตัวเลขแรกและตัวหลังตามลำดับ ถ้าตัวเลขเข้าใกล้ 10 มากเท่าไร ยิ่งถือว่ามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เป็นเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาการรับรองประสิทธิภาพของสื่อการเรียนการสอน

ดัชนีประสิทธิผล

เผชิญ กิจระการ (2542 : 1-6) ได้กล่าวถึง ดัชนีประสิทธิผลไว้ว่า เมื่อมีการประเมินสื่อการเรียนที่ผลิตขึ้น เรามักจะดูประสิทธิผลทางการสอนและการวัดประเมินผลทางสื่อ นั้นตามปกติแล้วจะเป็นการประเมินความแตกต่างของค่าคะแนนใน 2 ลักษณะ คือ ความแตกต่างของคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและคะแนนทดสอบหลังเรียนหรือเป็นการทดสอบความแตกต่างเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในทางปฏิบัติส่วนมากเน้นที่ผลของความแตกต่างที่แท้จริงมากกว่าผลของความแตกต่างทางสถิติ แต่ในบางกรณีการเปรียบเทียบเพียง 2 ลักษณะ ก็อาจจะยังไม่เป็นการเพียงพอ เช่น ในกรณีของการทดลองใช้สื่อในการเรียนการสอนครั้งหนึ่งปรากฏว่า กลุ่มที่ 1 การทดสอบก่อนเรียนได้คะแนน 18 % การทดสอบหลังเรียนได้คะแนน 67 % และกลุ่มที่ 2 การทดสอบก่อนเรียนได้คะแนน 27 % การทดสอบหลังเรียนได้คะแนน 74 % ซึ่งเมื่อนำผลการวิเคราะห์ทางสถิติ ปรากฏว่า คะแนนทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้ง 2 กลุ่ม แต่เมื่อเปรียบเทียบคะแนนการทดสอบหลังเรียน ระหว่างกลุ่มทั้งสองปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งไม่สามารถระบุได้ว่าเกิดขึ้นเพราะตัวแปรทดลอง (Treatment) นั้นหรือไม่เนื่องจากการทดสอบทั้งสองกรณี

นั้นคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) แตกต่างกัน ซึ่งจะส่งผลถึงคะแนนการทดสอบ หลังเรียนที่จะเพิ่มขึ้นได้สูงสุดของแต่ละกรณี

ฮอปแลนด์ (เผชิญ กิจระการ. 2542 : 2 ; อ้างอิงมาจาก Hovland. 1949 : unpage) ได้เสนอดัชนีประสิทธิผล (Effectiveness index) ซึ่งคำนวณได้จากการหาความแตกต่างของการทดสอบก่อนการทดลอง และการทดสอบหลังการทดลองด้วยคะแนนสูงสุดที่สามารถทำเพิ่มขึ้นได้ ฮอปแลนด์เสนอว่า ค่าความสัมพันธ์ของการทดลองจะสามารถกระทำได้อย่างถูกต้องแน่นอน จะต้องคำนึงถึงความแตกต่างของคะแนนพื้นฐาน (คะแนนทดสอบก่อนเรียน) และคะแนนที่สามารถทำได้สูงสุด ดัชนีประสิทธิผลจะเป็นตัวชี้ถึงขอบเขตและประสิทธิภาพของสื่อเว็บ (เผชิญ กิจระการ. 2542 : 3 ; อ้างอิงมาจาก Webb. 1963 : unpage) ได้เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนโดยใช้วิธีการ 3 แบบ ซึ่งเพิ่มเติมจาก “ดัชนีประสิทธิผล” ของฮอปแลนด์ โดยเว็บให้ความสำคัญค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนซึ่งเรียกว่า วิธีการ (Conventional) โดยจะคำนวณจากการนำค่าคะแนนร้อยละของกลุ่มควบคุมลบออกจากคะแนนร้อยละของกลุ่มทดลอง แล้วจึงหารด้วยคะแนนร้อยละของกลุ่มควบคุม ผลที่ได้จะแสดงถึงร้อยละที่เพิ่มขึ้น (หรือลดลง) เปรียบเทียบกับคะแนนของกลุ่มควบคุมดัชนีประสิทธิผล มีรูปแบบในการหา ดังนี้ (Goodman, Fletcher and Schneider. 1980 : 30-34)

$$E.I. = \frac{\text{ผลรวมคะแนนทดสอบหลังเรียน} - \text{ผลรวมคะแนนก่อนเรียน}}{(\text{คะแนนเต็ม} \times \text{จำนวนนักเรียน}) - \text{ผลรวมคะแนนทดสอบก่อนเรียน}}$$

$$\text{หรือ } E.I. = \frac{P_2 - P_1}{100 - P_1}$$

เมื่อ P_1 = คะแนนทดสอบก่อนเรียน

P_2 = คะแนนทดสอบหลังเรียน

หมายถึง จำนวนเศษของ E.I. จะเป็นเศษที่ได้จากการวัด ระหว่างการทดสอบก่อนเรียน (P_1) และการทดสอบหลังเรียน (P_2) ซึ่งคะแนนทั้ง 2 ชนิด (ประเภท) นี้ จะแสดงถึงค่าร้อยละของคะแนนรวมสูงสุดที่ทำได้ (100 %)

ตัวหารของดัชนี คือ ความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียน (P_1) และคะแนนสูงสุดที่นักเรียนจะสามารถทำได้

กล่าวโดยสรุป การหาคำดัชนีประสิทธิผลในครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลศรีวิไล ที่เรียนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้และแบบฝึกทักษะการสะกดคำ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยใช้สูตรของก๊อคแมน เฟลคเซอร์ และชไนเคอร์ สาเหตุที่ใช้วิธีการนี้ เพราะข้อมูลที่นำมาใช้ในการคำนวณตามสูตรมาจากคะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวไว้แล้ว

ความพึงพอใจ

ในการเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะ มีความจำเป็นต้องศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนต้องเรียนด้วยตัวเองและมีปฏิสัมพันธ์กับแบบฝึกทักษะ เพื่อนำผลของการศึกษาความพึงพอใจมาปรับปรุงบทเรียนให้ดียิ่งขึ้น และมีผู้ให้ความหมายของความพึงพอใจไว้ดังนี้

1. ความหมายของความพึงพอใจ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2546 : 143) ได้กล่าวถึง ความพึงพอใจในการทำงานไว้ว่า หมายถึง ความรู้สึกรวมของบุคคลที่มีต่อการทำงานในทางบวก เป็นความสุขของบุคคลที่เกิดจากการปฏิบัติงานและได้รับผลการตอบแทน คือผลที่เป็นความพึงพอใจที่ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกกระตือรือร้น มีความมุ่งมั่นที่จะทำงาน มีขวัญและกำลังใจ สิ่งเหล่านี้มีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงาน รวมทั้งการส่งผลต่อความสำเร็จและเป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร

ศุภสิริ โสมาเกต (2544 : 49) ได้กล่าวถึง ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง เป็นความรู้สึกส่วนตัวของบุคคลในการปฏิบัติงานซึ่งมีความหมายกว้างรวมถึงความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมทางกายภาพด้วย การมีความสุขที่ได้ทำงานร่วมกับผู้อื่นที่เข้าได้ในทัศนคติที่ดีต่องานด้วย

เด่นศักดิ์ อิงอาจ (2547 : 35) ได้กล่าวถึง ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง อารมณ์ความรู้สึกที่เต็มไปด้วยความยินดีหรือเจตคติที่ดีต่อการทำงานต่อบุคคล ต่อองค์กรหรือต่อสิ่งอื่น ๆ ที่พอใจ และทำให้มีผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน บรรลุวัตถุประสงค์ในสิ่งที่ได้ปฏิบัติตามแนวทางที่ตั้งไว้ในทางบวก

พรช แก้วกาหลง (2548 : 55) ได้กล่าวถึง ความหมายของความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งต่าง ๆ ในทางบวกและเป็นความรู้สึกที่สามารถเปลี่ยนแปลงได้เมื่อเวลาหรือสถานการณ์เปลี่ยนไป ดังนั้นความรู้สึกพึงพอใจใน

การเรียนรู้จึงหมายถึง ความรู้สึกพอใจที่มีต่อการทำงานที่ได้ร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน จนบรรลุผลหรือเป้าหมายในการเรียนรู้

กล่าวโดยสรุป ความหมายของความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือ เจตคติของบุคคลที่มีต่อการทำงานหรือการปฏิบัติกิจกรรมในเชิงบวก ดังนั้นความพึงพอใจในการเรียนรู้หมายถึง ความรู้สึกพอใจ ชอบใจ ในการร่วมปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน และต้องการดำเนินกิจกรรมนั้น ๆ จนบรรลุผลสำเร็จ

2. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ

ในการปฏิบัติงานใด ๆ ก็ตาม การที่ผู้ปฏิบัติงานจะเกิดความพึงพอใจต่อการทำงาน นั้นมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับสิ่งจูงใจในงานที่มีอยู่ การสร้างสิ่งจูงใจหรือแรงกระตุ้นให้เกิดกับ ผู้ปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งจำเป็น เพื่อให้การปฏิบัติงานนั้น ๆ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ มีนักการศึกษาในสาขาต่าง ๆ ทำการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีที่เกี่ยวกับการจูงใจในการทำงานไว้ ดังนี้

แนวความคิดของนักวิจัยต่าง ๆ ที่นำมาเป็นเครื่องมือวัดความพอใจในการปฏิบัติงาน องค์ประกอบที่ส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจ ซึ่งเป็นที่นิยมแพร่หลายในปัจจุบันประกอบด้วย องค์ประกอบ 5 ประการ ดังนี้

ตัวแปรที่ 1 องค์ประกอบที่เกี่ยวกับงานปัจจุบัน แบ่งเป็น

1. ความตื่นเต้น / น่าเบื่อ
2. ความสนุกสนาน / ความไม่สนุกสนาน
3. ความโล่ง / ความสลับ
4. ความท้าทาย / ไม่ท้าทาย
5. มีความพึงพอใจ / ไม่พอใจ

ตัวแปรที่ 2 องค์ประกอบทางด้านค่าจ้าง ประกอบด้วย

1. ถือว่าเป็นรางวัล / ไม่เป็นรางวัล
2. มาก / น้อย
3. ยุติธรรม / ไม่ยุติธรรม
4. เป็นทางบวก / เป็นทางลบ

ตัวแปรที่ 3 องค์ประกอบทางด้านเลื่อนตำแหน่ง

1. ยุติธรรม / ไม่ยุติธรรม
2. เชื่อถือได้ / เชื่อถือไม่ได้

3. เป็นเชิงบวก / เป็นเชิงลบ

4. เป็นเหตุผล / ไม่เป็นเหตุผล

ตัวแปรที่ 4 องค์ประกอบทางค่านิยม / ผู้บังคับบัญชา

1. อยู่ใกล้ / อยู่ไกล

2. ยุติธรรมแบบจริงใจ / ไม่ยุติธรรมผู้บังคับบัญชา

3. เป็นมิตร / ค่อนข้างไม่เป็นมิตร

4. เหมาะสมทางคุณสมบัติ / ไม่เหมาะสมทางคุณสมบัติ

ตัวแปรที่ 5 องค์ประกอบทางเพื่อนร่วมงาน

1. เป็นระเบียบเรียบร้อย / ไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย

2. จงรักภักดีต่อที่ทำงาน / ไม่จงรักภักดีต่อที่ทำงานและเพื่อนร่วมงาน

3. สนุกสนานร่าเริง / ดูไม่มีชีวิตชีวา

3. แนวคิดในการสร้างแรงจูงใจให้เกิดความพึงพอใจ

แนวคิดในการสร้างแรงจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อการทำงานที่จะให้ผลเชิงปฏิบัติ มีลักษณะ ดังนี้ (Scott, 1970 : 124)

3.1 งานควรมีส่วนสัมพันธ์กับความปรารถนาส่วนตัว งานจะมีความหมายต่อผู้ทำ

3.2 งานนั้นต้องมีการวางแผนและวัดความสำเร็จได้โดยใช้ระบบการทำงาน และการควบคุมที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้ได้ผลในการสร้างสิ่งที่จูงใจภายในเป้าหมายของงาน ต้องมีลักษณะ ดังนี้ คือ มีความภูมิใจในการทำงานการทำงานโดยตรง งานนั้นสามารถทำให้สำเร็จได้

เมื่อนำแนวคิดของสกอต (Scott) มาใช้กับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกิดความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนการสอน มีแนวดังนี้

1. ศึกษาความต้องการ ความสนใจของผู้เรียนและระดับความสามารถหรือพัฒนาการ ตามวัยของผู้เรียน

2. วางแผนการสอนอย่างเป็นกระบวนการและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ

3. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและกำหนดเป้าหมายในการทำงาน สะท้อนผลงานและทำงานร่วมกันได้

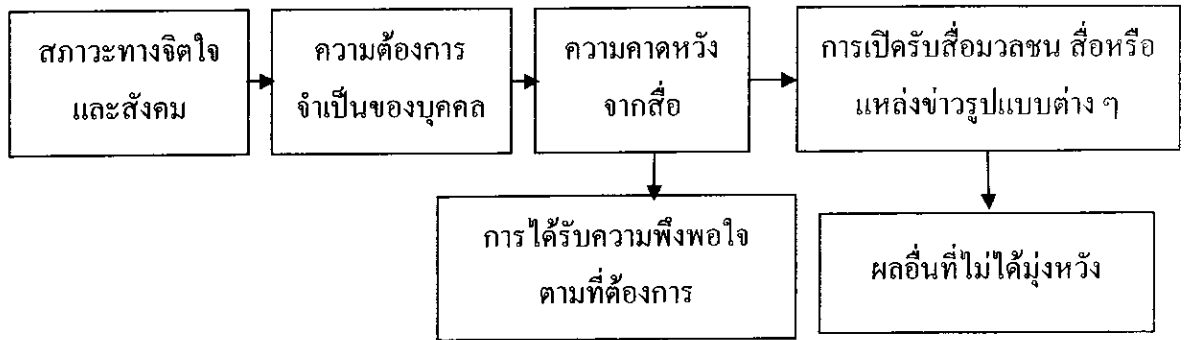
สมยศ นาวิการ (2521 : 11) กล่าวว่า ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมายหรือที่ต้องปฏิบัติให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอนจึงต้องคำนึงถึงความพึงพอใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน การทำให้ผู้เรียนเกิดความพึงพอใจในการเรียนมีแนวคิดพื้นฐานที่ต่างกัน ดังนี้

1. ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงาน การตอบสนองความต้องการของผู้ปฏิบัติงานจนเกิดความพึงพอใจ จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพ การทำงานที่สูงกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการตอบสนอง

2. ผลของการปฏิบัติงานนำไปสู่ความพึงพอใจ ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจและผลของการปฏิบัติงานจะถูกเชื่อมโยงด้วยปัจจัยอื่น ๆ ผลของการปฏิบัติงานที่ดีจะนำไปสู่ผลตอบแทนที่เหมาะสม ซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การตอบสนองความพึงพอใจ ผลการปฏิบัติงานย่อมได้รับการตอบสนองในรูปของรางวัลหรือผลตอบแทน ซึ่งแบ่งออกเป็นผลตอบแทนภายใน (Intrinsic rewards) และผลตอบแทนภายนอก (Extrinsic rewards)

จากแนวคิดพื้นฐานดังกล่าว เมื่อนำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนจึงต้องมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมวิธีการ สื่อ อุปกรณ์ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อตอบสนองความพึงพอใจ ให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนจนบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนในแต่ละครั้ง โดยให้ผู้เรียนได้รับผลตอบแทนจากการเรียนรู้ในแต่ละครั้ง โดยเฉพาะผลตอบแทนภายในหรือรางวัลภายในที่เป็นความรู้สึกของผู้เรียน เช่นความรู้สึกถึงความสำเร็จของตนเองเมื่อสามารถเอาชนะความยุ่งยากต่าง ๆ ได้ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความมั่นใจ โดยครูอาจให้ผลตอบแทนภายนอก เช่น คำชมเชย หรือการให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่น่าพอใจ

แคทซ์ (Katz . 1983 : 163) ได้กล่าวถึง ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจ จากสื่อเป็นทฤษฎีที่ให้ความสำคัญกับผู้บริโภค (Consumer) หรือผู้รับสาร (Receiver) โดยผู้รับสารจะอยู่ในฐานะเป็นผู้กระทำการเลือกใช้สื่อ (Active selector of media communication) ซึ่งนับได้ว่าเป็นมุมมองที่แตกต่างไปจากทฤษฎีเดิมที่ไม่ให้ความสำคัญกับผู้รับสาร เพราะแต่เดิมผู้รับสารถูกมองว่าเป็นผู้ถูกกระทำ ดังนั้นสมมติฐานของทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจในการสื่อสารผู้ส่งจึงไม่อาจคาดหมายความสัมพันธ์ระหว่างข่าวสารกับประสิทธิผลของการสื่อสาร เพราะท่ามกลางความสัมพันธ์ของตัวแปรทั้งสองมีปัจจัยด้านการใช้สื่อของผู้รับสารเข้ามาเป็นตัวแทรกซ้อนของกระบวนการสื่อสาร แคทซ์ได้ทำการศึกษาและอธิบายเรื่องการใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจจากสื่อ ดังนี้

แผนภูมิที่ 3 การใช้ประโยชน์และการได้รับความพึงพอใจจากสื่อ

ทั้งนี้ ปัจจัยที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับผู้รับสาร ซึ่งเทศซ์และคณะให้ความสนใจ คือ

1. สภาพทางสังคมและลักษณะทางจิตวิทยาของผู้รับสาร (The social and psychological origins)
2. ความต้องการและความคาดหวังในการใช้สื่อของผู้รับสาร (Need, expectation of the mass media)

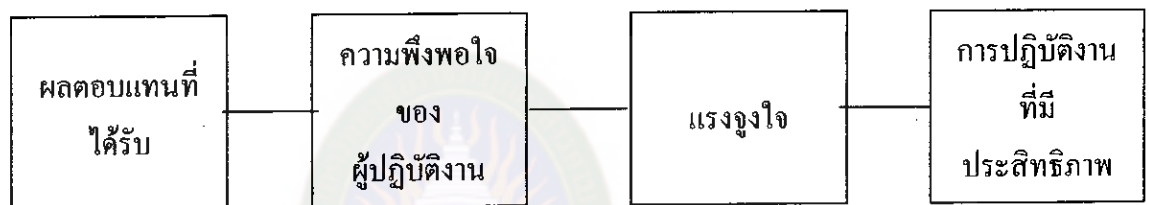
ทั้งสองปัจจัยนำไปสู่พฤติกรรมกรเปิดรับของผู้รับสารที่แตกต่างกัน อันเป็นผลมาจากความพึงพอใจที่แตกต่างกัน และเนื่องจากทฤษฎีให้ความสนใจกับบทบาทของผู้รับสารว่าเป็นผู้เลือกใช้สื่อได้มีการศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้รับสาร (เช่น รายได้ การศึกษา) โดยทั้งสองปัจจัยนี้ได้รับการพิจารณาว่า นำมาซึ่งเวลาว่างในการเปิดรับสื่อ (Free time of media use) ขณะเดียวกันสภาวะทางสังคมและจิตใจที่ต่างกันก็ทำให้มนุษย์มีความต้องการที่แตกต่างกันไป ความต้องการที่แตกต่างกันนี้ทำให้แต่ละคนคาดคะเนแนวสื่อแต่ละประเภทเพื่อสนองตอบความพึงพอใจ ได้แตกต่างกันไปด้วย

เฮอซเบิร์ก (Herzberg. 1959 : 113-115) ได้ทำการศึกษาค้นคว้าทฤษฎีที่เป็นมูลเหตุที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ เรียกว่า The motivation hygiene theory ทฤษฎีนี้ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน 2 ปัจจัย คือ

1. ปัจจัยกระตุ้น (Motivation factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับการงาน ซึ่งมีผลก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงาน
2. ปัจจัยค้ำจุน (Hygien factors) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในการทำงานและมีหน้าที่ให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในการทำงาน

สมยศ นาวิกาน (2525 : 155) กล่าวว่า ในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน ความพึงพอใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมาย หรือต้องการปฏิบัติ ให้บรรลุผล ตามวัตถุประสงค์ ครูผู้สอน ซึ่งในสภาพปัจจุบันเป็นเพียงผู้อำนวยการความสะดวก หรือให้คำแนะนำปรึกษาจึงต้องคำนึงถึงความพอใจในการเรียนรู้ การกระทำให้ผู้เรียนเกิดความ พึงพอใจในการเรียนรู้ หรือการปฏิบัติงานมีแนวคิดหรือพื้นฐานที่ต่างกัน 2 ลักษณะ คือ

1. ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงาน การตอบสนองความต้องการ ผู้ปฏิบัติงานจนเกิดความพึงพอใจจะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานที่ สูงกว่าผู้ไม่ได้รับการตอบสนองที่ชนะตามแนวความคิดดังกล่าวสามารถแสดงด้วย แผนภูมิที่ 4

แผนภูมิที่ 4 ความพึงพอใจนำไปสู่การปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพ

จากแนวความคิดดังกล่าว ครูผู้สอนที่ต้องการให้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียน เป็นศูนย์กลางบรรลุผลสำเร็จต้องคำนึงถึงการจับบรรยากาศและสถานการณ์รวมทั้งสื่อ อุปกรณ์ การเรียนการสอนที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนเพื่อตอบสนองความพึงพอใจของผู้เรียนให้มีแรงจูงใจ ในการทำกิจกรรมจนบรรลุตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

4. ผลของการปฏิบัติงานนำไปสู่ความพึงพอใจ

สมยศ นาวิกาน (2525 : 119) กล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจและ ผลการปฏิบัติงาน จะถูกเชื่อมโยงโดยปัจจัยอื่น ๆ ผลการปฏิบัติงานที่ดีจะนำไปสู่ผลตอบแทน ที่เหมาะสม ซึ่งในที่สุดจะนำไปสู่การตอบสนองความพึงพอใจ ผลการปฏิบัติงานย่อมได้รับการ ตอบสนองในรูปของรางวัล หรือผลตอบแทน โดยผ่านการรับรู้เกี่ยวกับความยุติธรรมของ ผลตอบแทน ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้การปฏิบัติงานของผลตอบแทนที่ผู้ปฏิบัติงานได้รับ นั่นคือ ความ พึงพอใจในการปฏิบัติงานจะถูกกำหนดโดยความแตกต่างระหว่างผลตอบแทนที่เกิดขึ้นจริงและ การรับรู้เรื่องเกี่ยวกับความยุติธรรมของผลตอบแทนที่รับรู้แล้ว ความพึงพอใจย่อมเกิดขึ้น

จากแนวคิดพื้นฐานดังกล่าวเมื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลตอบแทนภายใน หรือรางวัลภายในเป็นผลด้านความรู้สึกของผู้เรียนที่เกิดแก่ตัวผู้เรียนเอง เช่น ความรู้สึกต่อความสำเร็จที่เกิดขึ้น เมื่อสามารถเอาชนะความยุ่งยากต่าง ๆ และสามารถดำเนินงาน ภายใต้ความยุ่งยากทั้งหลายได้สำเร็จ ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ ความมั่นใจ ตลอดจนได้รับการยกย่องจากบุคคลอื่น ส่วนผลตอบแทนภายนอกเป็นรางวัลที่ผู้อื่นจัดหาให้มากกว่าที่ตนเองหาให้ตนเอง เช่น การได้รับการยกย่องชมเชยจากครูผู้สอน พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือแม้แต่การได้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับที่น่าพอใจ

กล่าวโดยสรุป ความพึงพอใจในการเรียนเกิดจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอก ครูจะต้องเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจเพื่อจะนำไปสู่เป้าหมาย เมื่อเกิดความพึงพอใจจะเกิดผลที่ดีต่อการเรียนรู้ ผลที่ดี หรือนำพามาไปสู่ความพึงพอใจทำให้งานที่ทำประสบผลสำเร็จ ความพึงพอใจคือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งต่าง ๆ ในสิ่งที่ดี ที่เกิดจากการได้รับตอบสนองในสิ่งที่ตนคาดหวังไว้เป็นไปตามที่คาดหวังจนทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น

ความคงทนในการเรียนรู้ (Learning retention)

ความคงทนในการเรียนรู้เป็นสิ่งอันพึงปรารถนาของทุกคน มีบางคนกล่าวว่า สิ่งที่ต้องการลืมกลับจำ สิ่งที่ต้องการจำกลับลืม คำกล่าวนี้มักเกิดขึ้นเสมอกับคนทุกคน ถ้าคนเราจดจำได้ไปเสียทุกอย่างในชีวิตของแต่ละบุคคล ก็คงจะมีทั้งความสุขและความทุกข์ที่ไม่รู้จักจบสิ้น หมายความว่าถ้าบางคนได้พบประสบกับสิ่งที่ดีเขาก็จะจดจำในสิ่งนั้นได้ตลอดไปไม่มีวันลืมนึกขึ้นมาครั้งใดก็มีความสุข ในทางตรงข้ามถ้าเขาพบประสบในสิ่งที่ไม่ดี เช่น ชีวิตเกิดอุบัติเหตุ บุตรและภรรยาเสียชีวิต เขาก็จะจดจำสิ่งนั้นได้ตลอดนึกขึ้นมาครั้งใดก็เหมือนเรื่องเพิ่งเกิดขึ้น เพราะเขามีความคงทนในการจดจำ เขาก็จะมีทุกข์ตลอดเวลา แต่ในความเป็นจริงชีวิตจริงของมนุษย์ ไม่ได้เป็นเช่นนั้นทุกคนมีความคงทนในการจดจำน้อย ในเมื่อมีความคงทนในการจดจำน้อย เรื่องราวในอดีตก็ค่อย ๆ เลือนรางจางหายไปในที่สุด และสามารถมีชีวิตอยู่ได้อย่างปกติสุข แต่ในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งที่ต้องการมากที่สุดก็คือความคงทนในการจดจำสิ่งที่เรียนหรือสอน ดังนั้นจึงต้องมาทำความเข้าใจกับความหมายของความคงทนในการเรียนรู้ เพื่อที่จะได้นำไปปรับใช้ในกระบวนการเรียนรู้ต่อไป

1. ความหมายของความคงทนในการเรียนรู้

มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของความคงทนในการเรียนรู้และความจำไว้ ดังนี้

ประสาธ อิศรปริดา (2538 : 137) ได้ให้ความหมายของความคงทนในการเรียนรู้ (Retention) ว่า เป็นการคงไว้ซึ่งผลการเรียน การจำได้ โดยแสดงความสามารถในการระลึกได้ (Recall) ถึงสิ่งเร้าที่เคยเรียนรู้หรือเคยมีประสบการณ์ที่เคยรับรู้มาแล้ว หลังจากที่ยังระยะเวลาไว้ระยะเวลาหนึ่ง

ศิริศิลป์ จารุภาชน (2539 : 61) ได้ให้ความหมายของการจำไว้หลายประการ ดังนี้

1. การจำคือ การที่ร่างกายสามารถที่จะคงแสดงอาการพฤติกรรมที่เคยเรียนมาแล้วหลังจากที่ได้ทอดทิ้งไประยะหนึ่งโดยไม่ได้กระทำหรือแสดงอาการอย่างนั้นออกมา

2. การจำคือ การสร้างระบบความรู้ขึ้นใหม่ หลังจากที่ได้เรียนรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่งไปแล้ว

3. การจำคือ การที่บุคคลเก็บเอาประสบการณ์ที่เคยพบเห็นมาเก็บไว้ในจิตใจ เพื่อใช้สำหรับเหตุการณ์ในอนาคต

4. การจำคือ การนำส่วนของการตอบสนอง ที่เกิดจากการเรียนรู้มาแล้ว ออกมาให้เห็นอีกในปัจจุบัน

5. การจำคือ กระบวนการของสมองที่เก็บเอาสิ่งที่ได้เรียนรู้ไว้ และสามารถที่จะนำออกมาใช้ในสถานการณ์ที่จำเป็น

อนุพันธ์ ราตี (2548 : 25) กล่าวถึง ความหมายของการจำว่า ความจำคือ ความสามารถที่จะจดจำ หรือย้อนระลึกถึงความรู้ ที่ได้เรียนมาก่อนแล้ว หลังจากที่ได้ทอดทิ้งไว้ชั่วระยะเวลาหนึ่ง

สุรางค์ โคว์ตระกูล (2545 : 250) กล่าวถึง ความหมายของการจำคือความสามารถที่จะเก็บสิ่งที่เรียนรู้ไว้ได้เป็นเวลานานและสามารถค้นคว้ามาใช้ได้ หรือระลึกได้

กล่าวโดยสรุป ความคงทนในการเรียนรู้หมายถึง ความคงไว้ซึ่งผลการเรียน หรือความสามารถที่จะระลึกได้ต่อสิ่งเร้าที่เคยเรียน หรือเคยมีประสบการณ์รับรู้มาแล้ว หลังจากที่ได้ทิ้งระยะเวลาไว้ชั่วระยะเวลาหนึ่ง

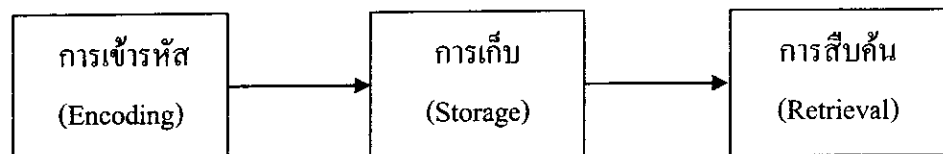
2. ขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้

สุกานดา ส. มนต์วิรัช (2540 : 31) ได้อธิบายขั้นตอนของกระบวนการเรียนรู้ และการจำดังนี้

- 2.1 การจูงใจ (Motivation phase) เป็นการชักจูงให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้
- 2.2 ทำความเข้าใจ (Apprehending phase) เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถเข้าใจสถานการณ์ที่เป็นสิ่งเร้า
- 2.3 การเรียนรู้ ปูร่งแต่งสิ่งที่เรียนรู้ไว้เป็นความจำ (Acquisition phase) ขั้นนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงเกิดเป็นความสามารถอย่างใหม่ขึ้น
- 2.4 ความสามารถในการสะสมสิ่งเร้าเก็บไว้ในความจำ (Retention phase) ขั้นนี้เป็นการนำสิ่งที่เรียนรู้ไว้เก็บไว้ในความทรงจำในช่วงเวลาหนึ่ง
- 2.5 การระลึกได้ (Recall phase) ขั้นนี้เป็นการนำเอาสิ่งที่เรียนไปแล้ว และเก็บเอาไว้นั้นออกมาใช้ในลักษณะของการกระทำที่สังเกตได้
- 2.6 การสรุปหลักการ (Generalization phase) ขั้นนี้เป็นความสามารถใช้สิ่งที่เรียนรู้แล้ว ไปประยุกต์กับสิ่งเร้าใหม่ที่ประสบ
- 2.7 การลงมือปฏิบัติ (Performance phase) เป็นการแสดงพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการเรียนรู้
- 2.8 การสร้างผลย้อนกลับ (Feedback phase) ขั้นนี้ให้ผู้เรียนสร้างผลการเรียนรู้ กล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่า กระบวนการเรียนรู้ จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับความคงทนในการเรียนคือ ในขั้นตอนที่ 3 ที่ผู้เรียนจะต้องปูร่งแต่งสิ่งที่เรียนรู้ไว้ในความทรงจำ และขั้นตอนที่ 4 ที่จะต้องเก็บสะสมไว้ในความจำช่วงเวลาหนึ่ง หลังจากนั้นได้เอาสิ่งที่เก็บไว้ ออกมาใช้ สิ่งที่น่าออกมาใช้ คือ ความคงทนในการเรียนที่เหลืออยู่ในความจำนั่นเอง

3. กระบวนการพื้นฐานของความจำ (Basic memory processes)

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2548 : 250) กล่าวว่า นักจิตวิทยา พุทธิปัญญานิยมที่ใช้ ทฤษฎีการเรียนรู้ อินฟอร์มชันโปรเซสซิง (Information processing) ได้แบ่งความจำออกเป็น ความจำระยะสั้น (Short term memory หรือ STM) และความจำระยะยาว (Long term memory หรือ LTM) และได้อธิบายกระบวนการพื้นฐานของความจำดังแผนภูมิที่ 5 ต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 5 กระบวนการพื้นฐานของความจำ

จากแผนผังข้างบนนี้จะเห็นว่าก่อนที่จะจำได้และค้นคืนมาใช้ได้จะต้องเริ่มด้วยการเข้ารหัสสิ่งที่เรารู้หรือประสบการณ์การเข้ารหัสอาจจะได้จากสิ่งเร้าที่ได้จากการได้ยิน (Acoustic code) การได้เห็น (Visual code) การเข้าใจความหมายและการจัดระเบียบแบบแผน (Semantic code) กระบวนการขั้นที่ 2 คือการเก็บไว้ในความจำระยะยาว และขั้นสุดท้าย คือกระบวนการที่ค้นคืนข้อมูลที่เก็บไว้ในความจำระยะยาวมาใช้ความจำบางอย่างค้นคืนได้เร็ว เช่น เลขหมาย โทรศัพท์ แต่บางอย่างจะต้องใช้ความพยายามที่จะรำลึก บางครั้งจำเป็นต้องใช้เครื่องชี้แนะ (Cues)

4. ระบบความจำของมนุษย์

สุกานดา ส. มนัสทวีชัย (2540 : 32-33) กล่าวว่า ความจำ (Memory) เป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการทางพุทธิปัญญา (Cognitive processes) ความจำมีผลต่อการตั้งใจรับรู้ การรู้ การเรียน การใช้ภาษา การสร้างมโนทัศน์ การแก้ปัญหา การใช้เหตุผล และการตัดสินใจ ในระบบความจำของมนุษย์แบ่งได้ 3 ชนิด คือ

4.1 ความจำการรู้สึกสัมผัส หมายถึงความจำระบบสัมผัส หลังจากการเสนอสิ่งเร้าได้สิ้นสุดลง ความจำระบบสัมผัสเป็นความจำที่มีระยะเวลาสั้นมากโดยเฉลี่ยประมาณ 1 วินาที ความจำในระยะนี้เป็นความจำที่ยังไม่ได้ตีความประกอบด้วยความจำประเภทต่าง ๆ ได้แก่ การจำภาพคิดตา จำเสียงก้องหู จำการกระทำ การลืมในระบบความจำการรู้สึกสัมผัสนี้เกิดได้ โดยกระบวนการเลือนหายของรอยความจำและ การรบกวน

4.2 ความจำระยะสั้น เป็นความจำหลังจากที่ได้รับการตีความ จึงเกิดการเรียนรู้ และจะอยู่ในความจำระยะสั้น เราใช้ความจำระยะสั้นสำหรับการทำงานชั่วคราว เพื่อให้ใช้เป็นประโยชน์ในขณะที่จำอยู่นั้น ความจำในระยะนี้เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง โดยมีการเข้ารหัสหรือเป็นการแปลงสาร จากลักษณะหนึ่งไปแฝงไว้ในสารอีกลักษณะหนึ่ง ซึ่งมีการเข้ารหัสเป็นภาพ เป็นเสียง และเป็นความหมาย การลืมในระบบนี้เกิดจากการถูกรบกวนแต่ถ้ามีเวลาทบทวนนาน ๆ ก็จะสามารถหรือรอยความจำในระบบไว้ได้นาน และทำให้สารเข้าไปเก็บในระบบ LMT ได้มากขึ้น ประโยชน์ของความจำระยะสั้น คือ การช่วยให้ข้อมูลที่เรารับเข้ามาเดิมยังคงอยู่ต่อไปได้ระยะหนึ่ง จนกระทั่งเราสามารถรับรู้ข้อมูลที่เข้ามาใหม่ได้โดยตลอด และตีความหมายได้ เช่น เมื่อเราฟังคำแรกของประโยค เรายังจับใจความและตีความหมายไม่ได้แต่เมื่อเราฟังคำต่อๆ ได้จนกระทั่งจบประโยคจึงจะเข้าใจความหมายได้การที่ข้อมูลเก็บไว้ได้ในความจำระยะสั้นเพียงช่วงเวลาสั้นมากนั้นเป็นสิ่งที่ดี ทำให้เราสามารถรับข้อมูลใหม่เข้ามาแทนที่ได้ หากข้อมูลเก่ายังคงค้างอยู่นานเกินควรอาจจะเป็นการรบกวนการเรียนรู้และตั้งใจรับรู้ในขณะนั้นเพราะเรา

ย่อมต้องการที่จะเอาใจใส่ต่องานในขณะนั้นมากกว่าที่จะให้ข้อมูลเดิม ซึ่งไม่มีประโยชน์มา กีดขวางอยู่

4.3 ความจำระยะยาว เป็นระบบความจำที่เก็บสิ่งที่เรียนรู้หรือรับรู้ไว้อย่างถาวร โดยจะมีการคงอยู่ของสิ่งที่เรียนรู้ได้นานกว่า 30 วินาที ขึ้นไป เราจะไม่รู้สึกในสิ่งที่จำอยู่ในความจำระยะยาว แต่เมื่อต้องการใช้หรือมีสิ่งเร้ามาสะกิดใจ ก็สามารถรื้อฟื้นขึ้นมาได้ เช่น การจำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเมื่อหลายชั่วโมง หลายวัน หรือหลายปีก่อนได้ ความคงทนในการเรียนรู้จัดเป็นความจำระยะยาวจะอยู่ในรูปของถ้อยคำ ภาพและความหมายสิ่งต่าง ๆ ที่ผ่านเข้าไปในระบบความจำระยะยาวนั้นเป็นสิ่งที่ผ่านเข้ามาในระบบความจำระยะสั้นถ่ายทอดไปอยู่ในระบบความจำระยะยาวได้ ซึ่งผิดกับบางสิ่งบางอย่างที่ผู้เรียนไม่สนใจจดจำ เมื่อผ่านเข้ามาในระบบความจำระยะสั้นแล้วก็จะเลือนหายไป นักจิตวิทยาพบว่า ในความจำระยะยาวนั้น คนเราใช้รหัสหลายชนิดในการจำรหัสที่สำคัญคือ รหัสความหมาย และรหัสภาพติดตา หรือภาพเหตุการณ์

5. หลักการเกี่ยวกับความคงทนในการเรียนรู้

5.1 หลักการเกี่ยวกับความคงทนในการเรียนรู้ มีดังนี้ (สุกานดา ศ. มนัสทวีชัย. 2540 : 34)

5.1.1 การเรียนรู้สิ่งที่มีความหมายต่อผู้เรียน จะทำให้ผู้เรียนเรียนได้เร็ว และจำได้นานกว่าสิ่งที่ไร้ความหมาย

5.1.2 การเรียนรู้ที่จะเชื่อมโยงวัตถุ หรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกันมากกว่า 2 อย่างขึ้นไป จะเกิดขึ้นได้ ถ้านำวัตถุหรือเหตุการณ์นั้นไว้ติดกันหรือต่อเนื่องกัน หลักการนี้มาจากหลักความใกล้ชิด (Proximity) และหลักความต่อเนื่อง (Contiguity)

5.1.3 ความถี่ของสิ่งเร้า (Stimulus) และการตอบสนองที่เกิดขึ้นเหมือนหรือคล้ายกัน มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ตามกฎความถี่ของธอร์นไคส์ การกระทำซ้ำ ๆ หรือการซักซ้อมนั้น จะเกิดประโยชน์อย่างดีคือความคงทนของข้อมูลในระยะสั้น ๆ แต่กระบวนการที่ใช้ เช่น การใช้รหัส การเสริมแต่ง และการถ่ายทอดเป็นอย่างดี จะเป็นสิ่งสำคัญสำหรับความคงทนของข้อมูลความจำระยะยาว

5.1.4 การเรียนรู้ขึ้นอยู่กับผลการเรียน ถ้าผลการเรียนนั้นมีความชื่นชอบลดความตึงเครียด มีประโยชน์ เป็นการให้รางวัล หรือเป็นข้อมูลที่ต้องการเรียนรู้ จะมีประสิทธิภาพมากขึ้นตามกฎของธอร์นไคส์คือ Law of Effect

5.2 การจัดบทเรียนให้มีความหมายและการจัดสภาพช่วยการสอน ถ้าหากเนื้อหา มีความหมายเพียงพอแล้ว ย่อมจะไม่มีกรลืมเนื้อหานั้นแม้เนื้อหานั้นจะมีโครงร่างไม่คึก แต่

หากมีความหมายแก่ผู้เรียนเขาก็จะจดจำได้นาน ดังนั้นเพื่อให้ผู้เรียนมีความคงทนในการเรียนรู้ หรือความจำได้ดีขึ้น เราอาจจะกระทำได้อดังนี้ (สุกานดา ส. มนัสพิชัย. 2540 : 35)

5.2.1 การสร้างสื่อสัมพันธ์ (Mediation) เป็นวิธีการสร้างความสัมพันธ์ที่มีความหมายช่วยในการจำบทเรียนที่ขาดความหมาย

5.2.2 การจัดระบบไว้ล่วงหน้า (Advanced organization) เป็นการสรุปโครงสร้างหรือกระบวนการเกี่ยวกับบทเรียน ให้ผู้เรียนทราบก่อนการเรียนในเนื้อหาวิชานั้น ๆ

5.2.3 การจัดเป็นลำดับขั้น (Hierarchical structure) เน้นการจัดบทเรียนให้เป็นลำดับตามขั้นตอนการเรียนรู้ ในลำดับขั้นต่ำกว่า จะเป็นพื้นฐานให้เรียนรู้ขั้นตอนที่สูงขึ้นเป็นลำดับไป ผู้เรียนต้องมีความรู้ในขั้นแรกก่อนที่จะเรียนรู้ในขั้นต่อไป

5.2.4 การจัดเข้าเป็นหมวดหมู่ (Organization) เป็นการนำข้อมูลที่ได้เรียนรู้แล้ว มาจัดให้เข้าเป็นระบบระเบียบ และเข้าแบบแผน จะใช้ในกรณีต้องการสร้างความเชื่อมโยงของข้อมูลจำนวนมาก ๆ การจัดข้อมูลนี้จะเป็นการประหยัดเนื้อที่การเก็บข้อมูลในสมอง ปัญหาของการเก็บข้อมูลไว้ในความจำระยะยาวคือ การรื้อฟื้นรอยความจำขึ้นมาได้ยาก แต่การจัดระเบียบแบบแผน จะช่วยให้การค้นหาข้อมูลขึ้นมาจากรอยความจำง่ายขึ้น การจัดระเบียบแบบแผนอาจกระทำได้โดยการจัดตามหัวข้อเรื่อง และการจัดตามลำดับอนุกรม ประเภท ความยากง่าย เป็นต้น

5.3 การจัดสถานการณ์ช่วยในการเรียนรู้ให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสทำกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับบทเรียนมากขึ้น ทั้งในระหว่างการเรียนการสอนและภายหลังการเรียนการสอนแล้ว ผู้เรียนไม่เป็นฝ่ายรับแต่เพียงอย่างเดียว ซึ่งอาจกระทำได้อดังนี้

5.3.1 การนึกถึงสิ่งที่เรียนขณะที่กำลังฝึกฝนอยู่ (Recall during practice) หมายถึง การทบทวนบทเรียนภายหลังที่อ่านจบแต่ละครั้ง สมมติว่าบทเรียนหนึ่งต้องใช้เวลาอ่านเพียง 30 วินาที ครูกำหนดเวลาให้อ่าน 2 ชั่วโมง นักเรียนที่อ่านแต่ต้นจนจบ ครบ 4 เที้ยว จะจำได้น้อยกว่านักเรียนที่อ่าน 1 เที้ยว แล้วทบทวนข้อความที่อ่านนั้น เพื่อทำความเข้าใจชัดเจนขึ้น แม้จะใช้เวลา 2 ชั่วโมงเท่ากันก็ตาม

5.3.2 การเรียนเพิ่มขึ้น (Over learning) หมายถึง การเรียนภายหลังที่จำบทเรียนนั้นได้แล้ว ลักษณะนี้เห็นได้ชัดเจนที่จำข้อความสั้น ๆ ซึ่งอ่านเพียงครั้งเดียวก็จำได้ แต่ถ้าเราอ่านเพียงเที้ยวเดียวในเวลาเพียงไม่กี่วินาทีเราก็ลืม หากเราได้อ่าน 4 – 5 เที้ยว จะทำให้จำได้ดีขึ้นและจำได้นาน

5.3.3 การท่องจำ (Recitation) การท่องจำจะยิ่งทำให้จำมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะผู้ที่ท่องอย่างมีความตั้งใจ มักจะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และเมื่อท่องไปได้ระยะหนึ่ง ผู้ท่องจะ

ทราบถึงความก้าวหน้าของตนเอง ทำให้เกิดกำลังใจที่จะต้องท้อต่อไป นอกจากนี้การท้อเป็นกิจกรรมที่มีจุดหมายแน่ชัด ผู้ท้อจะตั้งระดับความมุ่งหวังไว้ และจะมุ่งให้บรรลุถึงเป้าประโยชน์

5.3.4 การสร้างจินตนาการ (Imagery) หมายถึง การสร้างรหัสโดยนิกภาพในใจ เป็นการเอาสิ่งที่ต้องการจำไปเชื่อมโยงกับสิ่งที่จำได้คือแล้ว โดยการนิกภาพเป็นคู่สัมพันธ์ หากนิกภาพได้แปลกเท่าใด ความคงทนในการจำยังมีมากขึ้น

กล่าวโดยสรุป จะเห็นได้ว่ามีปัจจัยหลายประการที่ส่งผลต่อความคงทนในการเรียนรู้ เช่น กระบวนการเรียนรู้ของมนุษย์ สิ่งเร้า ผลของการเรียน การจัดบทเรียนให้มีความหมาย การจัดสภาพช่วยการเรียน ปัจจัยเหล่านี้มีผลต่อความคงทนในการเรียนของผู้เรียนทั้งสิ้น เทคนิคผังกราฟิกก็เป็นการจัดการเรียนการสอนให้มีความหมายรูปแบบหนึ่ง ซึ่งอาจส่งผลต่อความคงทนในการเรียนได้เช่นกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยในประเทศ

เนาวรัตน์ ชื่นมณี (2540 : 72) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบฝึกทักษะภาษาไทย การสะกดคำยากเรื่องเปิดหาย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะภาษาไทยการสะกดคำยากสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังการทดลอง ผลการวิจัยพบว่าแบบฝึกทักษะภาษาไทยที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 85.96 / 81.00 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ขวัญทอง จันทฤทธิ์ (2542 : 60) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกภาษาไทย ที่มีประสิทธิภาพเรื่องการสะกดคำและแจกลูกของหนังสือเรียนภาษาไทยเล่ม 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะภาษาไทยที่มีประสิทธิภาพเรื่องการสะกดคำและแจกลูกของหนังสือเรียนภาษาไทย เล่ม 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการใช้แบบฝึกผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกที่มีผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 83.60/80.50 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/ 80 ที่ตั้งไว้ และคะแนนการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ณัฐพงศ์ สวางค์ด้อย (2542 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบฝึกทักษะที่มีประสิทธิภาพเรื่องการสะกดคำยากวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยมีความมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะที่มีประสิทธิภาพเรื่องการสะกดคำยอกวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และเพื่อเปรียบเทียบคะแนนความสามารถความคงทนในการเรียนรู้และเจตคติต่อแบบฝึกทักษะการสะกดคำยอกระหว่างการ ใช้แบบฝึกทักษะที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นและแบบฝึกทักษะตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่าคะแนนความสามารถในการสะกดคำยอกวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการใช้กิจกรรมแบบฝึกทักษะการสะกดคำยอกที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นและการใช้กิจกรรมแบบฝึกทักษะการสะกดคำยอกตามคู่มือครูหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คะแนนความสามารถในการสะกดคำยอกวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยการใช้กิจกรรมแบบฝึกทักษะการสะกดคำยอกที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สูงกว่าการใช้กิจกรรมแบบฝึกทักษะการสะกดคำยอกตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คะแนน ความสามารถในการสะกดคำยอกวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของแต่ละคนภายในกลุ่มระหว่างการ ใช้กิจกรรมแบบฝึกทักษะการสะกดคำยอกที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสูงมีความคงทนในการเรียนรู้ว่าการ ใช้กิจกรรมแบบฝึกทักษะการสะกดคำยอกตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คะแนน นักเรียนมีเจตคติต่อแบบฝึกทักษะการสะกดคำยอก ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมาดีกว่าการใช้กิจกรรมแบบฝึกทักษะการสะกดคำยอกตามคู่มือครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คะแนน

อมรรัตน์ พิศฐาน (2542 : 61) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแบบฝึกทักษะภาษาไทยที่มีประสิทธิภาพ เรื่องการสะกดคำไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดแม่กน สำหรับเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า แบบฝึกทักษะภาษาไทยที่มีประสิทธิภาพ 86.04/83.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ เป็นนักเรียนที่เรียนด้วยแบบฝึกทักษะภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาความคงทนในการเรียนรู้พบว่าหลังจากเรียนแล้ว 2 สัปดาห์ นักเรียนมีความคงทนในการเรียนรู้คิดเป็นร้อยละ 97.75 ของคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์หลังเรียน

นิภาพร วงษ์ศิลา (2545 : 58) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแบบฝึกการสะกดคำยอกวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัย พบว่า แบบฝึกที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพ 89.7/83.89 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ และมีค่าประสิทธิผลเท่ากับ 0.68 ซึ่งหมายความว่า แบบฝึกชุดนี้มีความเป็นไปได้ที่จะทำให้ผลการเรียนของนักเรียนเกิดความเปลี่ยนแปลงไปทางที่สูงขึ้นร้อยละ 68

ประภาพร อันสงคราม (2545 : 107) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาแผนการสอนแบบฝึกทักษะภาษาไทย การสะกดคำและการแจกลูก ด้วยวิธีกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า แผนการสอนและแบบฝึกการสะกดคำและแจกลูก

ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 83.40 / 86.16 และมีค่าครรชนีประสิทธิผลเท่ากับ .49 แสดงว่าผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น ร้อยละ 76

หวานใจ บุญยุก (2545 : 107) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาแผนการสอนคำยาภาษาไทยโดยใช้เกมและเพลง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัยพบว่าแผนการสอนอยู่ในระดับที่เหมาะสมมาก มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.65/87.54 และมีค่าประสิทธิผลของแผนการสอนเป็นร้อยละ 76 ผู้ศึกษาค้นคว้าได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการสะกดคำยาก สรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการสะกดคำยาก จะทำให้นักเรียนสะกดคำได้ถูกต้อง อ่านและเขียนภาษาไทยได้มีประสิทธิภาพ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาไทยดีขึ้น

สุขมาลย์ ฐานมัน (2547 : 87) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแผนและแบบฝึกทักษะการสะกดคำยาภาษาไทยเรื่อง ไชยเชษฐ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยมีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแผนและแบบฝึกทักษะการสะกดคำยาภาษาไทย ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80 / 80 ศึกษาดัชนีประสิทธิผล ศึกษาความคงทนในการเรียนรู้ของนักเรียน และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่เรียนด้วยแผนและแบบฝึกทักษะการสะกดคำยาผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า แผนและแบบฝึกทักษะการสะกดคำยาภาษาไทยเรื่อง ไชยเชษฐมีประสิทธิภาพ 85.50 /83.83 สูงกว่าเกณฑ์ 80 / 80 ที่ตั้งไว้ ดัชนีประสิทธิผลของแผนและแบบฝึกทักษะการสะกดคำยาที่มีค่าเท่ากับ 0.73 ซึ่งหมายความว่าแผนและแบบฝึกทักษะการสะกดคำยาที่มีความเป็นไปได้ที่ทำให้ผลการเรียนของนักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงเป็นไปในทางที่สูงขึ้นร้อยละ 73 ที่เรียนด้วยแผนและแบบฝึกทักษะการสะกดคำยาที่มีความคงทนในการเรียนรู้ หมายความว่า ผลต่างระหว่างคะแนนการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนกับผลทดสอบหลังเรียนแล้ว 15 วัน โดยเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 0.67 แสดงว่านักเรียนมีความสามารถในการจดจำเนื้อหาที่เรียนมาแล้วได้คงทน นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการเรียนด้วยแผนและแบบฝึกทักษะการสะกดคำยา โดยเฉลี่ยอยู่ในระดับ เห็นด้วย หมายความว่า นักเรียนมีความเชื่อว่าเมื่อเรียนด้วยแผนและแบบฝึกทักษะการสะกดคำยาแล้วทำให้นักเรียนสามารถอ่าน เขียนข้อความ เขียนสะกดการันต์คำยากในบทเรียนเรื่อง ไชยเชษฐ ได้ดี

นิมิตร เพชรจันทร์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแผนและแบบฝึกทักษะการสะกดคำยาภาษาไทย เรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า แผนและแบบฝึกทักษะการสะกดคำยาภาษาไทยเรื่องรามเกียรติ์ ตอนสุครีพหักฉัตร ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 80.60/80.13 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ ดัชนีประสิทธิผล มีค่าเท่ากับ 0.73 ซึ่งหมายความว่าแผนและแบบฝึกทักษะการสะกดคำยาภาษาไทยชุดนี้สามารถทำให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนร้อยละ 73

ปานดาว วาดโลกสูง. (2547 : 65) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแผนการเรียนรู้การอ่านและการเขียนภาษาไทย เรื่องคำควบกล้ำ ร ล ว ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้แบบฝึกทักษะ ผลการวิจัย พบว่า แผนการเรียนรู้การอ่านและการเขียนภาษาไทย เรื่องคำควบกล้ำ ร ล ว ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 85.52/91.37 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้และมีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.78 แสดงว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 78

ปิยาภรณ์ สร้อยระย้า (2547 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการสะกดคำยาก วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการสะกดคำยาก ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 87.70 / 84.13 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80 / 80 ที่ตั้งไว้ และมีค่าดัชนีประสิทธิผล เท่ากับ 0.7104 ซึ่งหมายความว่า ผู้เรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 71.04 และนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้นจากก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

กล่าวโดยสรุป ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการสะกดคำ จะทำให้นักเรียนสะกดคำได้ถูกต้อง อ่านและเขียนภาษาไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยดีขึ้น

2. งานวิจัยต่างประเทศ

อาร์เมด (Ahmed. 2000 : 273-A) ได้ศึกษาพัฒนาแบบแผนการสะกดคำตามหน่วยเสียงและตามอักษรวิธีในชั้นประถมศึกษาของสหรัฐ โดยได้ออกแบบทดสอบการรู้จักรการสะกดคำเบื้องต้นและนำไปทดสอบเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ถึง 5 จำนวน 390 คน แบบทดสอบนี้ประกอบด้วยคำที่ไม่มี ความหมายพยางค์เดียวและสองพยางค์จำนวน 35 คำ และมุ่งเป้าไปที่แบบแผนการสะกดคำ 3 แบบแผนถอดรหัสหน่วยเสียงอย่างเดียวความรู้เรื่องกฎอักษรวิธีอย่างเดียว และการรวมการถอดรหัสหน่วยเสียงกับหน่วยความรู้ในคำคำเดียว

ผลการศึกษาพบว่าแนวโน้มทางการพัฒนาที่ชัดเจนในแบบแผนการสะกดคำทั้งสามแบบแผนในทั้ง 4 ระดับการเรียน การปฏิบัติการสะกดคำในกลุ่มตัวอย่างอิสระสอบกลุ่มและปรากฏว่าแนวโน้มของพฤติกรรมเหมือนกัน และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กับ 4 ระหว่างชั้นปีที่ 2 กับ 5 ระหว่าง ชั้นปีที่ 3 กับ 4 และระหว่างชั้นปีที่ 3 กับ 5 ภายในแต่ละชั้นมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในการปฏิบัติระหว่างแบบแผนการสะกดคำอย่างเดียวกับแบบแผนการสะกดคำตามอักษรวิธีอย่างเดียว และระหว่างแบบสอนสะกดคำแบบถอดรหัสหน่วยเสียงอย่างเดียวกับแบบแผนการสะกดคำแบบถอดรหัสอย่างเดียวบวกแบบแผนการสะกดคำตามอักษรวิธี จากแบบแผนการสะกดคำทั้ง 3 แบบแผน

ที่ประเมินแล้วนั้นคำที่ต้องการรู้เรื่อง กฎของอักษรวินิจฉัยที่สุด เนื่องจากมีการสะกดคำที่มีการเปลี่ยนแปลงทางหน่วยคำและหน่วยเสียงเป็นอยู่ด้วย ทำให้นักเรียนทั้ง 4 ระดับชั้น มีความผิดพลาดในการสะกดคำมากที่สุด

โกลอดซิเอ็จ (Kolodziej. 2001 : 103-A) ได้ศึกษาเพื่อกำหนดมีความสัมพันธ์อะไรบ้างที่มีอยู่ระหว่างการแจ้งผู้ปกครองเกี่ยวกับหลักการและเหตุผลและประโยชน์ของการใช้การสะกดคำที่ประดิษฐ์ขึ้นกับเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อการใช้การสะกดคำที่ประดิษฐ์ขึ้น มีผู้ทดลองจำนวน 77 คน จากโรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่งในรัฐเพนซิลวาเนีย ถูกสุ่มเลือกมากำหนดให้อยู่ในกลุ่มทดลองจำนวน 42 คน หรืออยู่ในกลุ่มทดลองจำนวน 35 คน ระเบียบวิธีการวิจัยอาศัยรูปแบบการวิจัยแบบคำอธิบายสั้น ๆ ประกอบภาพที่ให้ได้ใช้ข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อและเจตคติของผู้ทดลอง คำอธิบายประกอบภาพ ดังกล่าว การแสดงออก ภาพหนึ่งมีนิยามสั้น ๆ ของการสะกดคำที่ประดิษฐ์ขึ้นและอีกภาพหนึ่งมีสาระสนเทศเกี่ยวกับหลักการและเหตุผลและประโยชน์ของการใช้การสะกดคำที่ประดิษฐ์ขึ้นของเด็กเล็ก ข้อมูลเกี่ยวกับประชากรและเจตคติที่รวบรวมโดยใช้แบบสอบถาม และความรู้ที่มีมาก่อนของผู้ปกครองเกี่ยวกับการสะกดคำที่ประดิษฐ์ขึ้น เครื่องมือเก็บข้อมูลเสถียรผลการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญระหว่างการจัดให้สาระสนเทศกับเจตคติของผู้ปกครอง ผู้ถูกทดลองที่ได้รับสาระสนเทศเกี่ยวกับการสะกดคำที่ประดิษฐ์ขึ้นมีเจตนาคำนิยมต่อการสะกดคำมากกว่าผู้ถูกทดลองที่ไม่ได้รับสาระสนเทศ

ฮากันสัน (Hakanson. 2001 : 579-A) ได้ศึกษาผลของการเรียนการสะกดคำในบริบทที่มีต่อนักเรียนในห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีความสามารถในการสะกดคำจากต่ำไปถึงสูงใช้เวลาฝึก 10 สัปดาห์ ไม่มีการสอนการสะกดคำโดยตรงแบบทดสอบก่อนและหลังการสอน ใช้เปรียบเทียบผลของความรู้ทางการสะกดคำทั่วไปของนักเรียนนอกเวลาสอน ผลการทดสอบก่อนและหลังการสอนให้เห็นว่าการฝึกสะกดคำในบริบทไม่มีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อความรู้ทางการสะกดคำโดยรวม การฝึกการสะกดคำโดยแยกเดี่ยวออกมาพบด้วยว่ามีผลอย่างมีนัยสำคัญต่อความรู้ทางการสะกดคำโดยรวม ถึงแม้ผลของมันจะไม่มีความสำคัญทางสถิติเท่าผลของการฝึกสะกดคำในบริบท

ผลการศึกษานี้บ่งชี้ว่า การฝึกสะกดคำในบริบทของการเขียนของเราเอง มีผลต่อความรู้ทางการสะกดคำโดยรวมมากกว่าการฝึกสะกดคำที่แยกออกมาเดี่ยว ๆ ถึงแม้ทั้งสองกลยุทธ์นั้นจะปรับปรุงความรู้ทางการสะกดคำโดยทั่วไปให้ดีขึ้นได้ก็ตาม

เบชาชาร์ด (Bouchard. 2002 : 541-A) ได้ศึกษาความรู้เรื่องคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาทั้ง ๆ ที่มีความสำคัญอย่างมากระหว่างการอ่านกับการสะกดคำแต่การปฏิบัติงานการอ่านและการสะกดคำของนักเรียนก็มักจะแสดงให้เห็นความแตกต่างอย่าง

มีนัยสำคัญในความถูกต้องและความผิดพลาดของคำ การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาการสะกดคำ ตามความรู้เรื่องคำเชิงพัฒนาใน 4 ด้าน ผลการวิเคราะห์การแปรปรวน พบว่าการปฏิบัติงาน การอ่านของนักเรียนดีกว่าการปฏิบัติงานการสะกดคำอย่างมีนัยสำคัญ และพบว่ามีผลของงาน อย่างมีนัยสำคัญต่อระดับความรู้เรื่องคำของนักเรียน การวิเคราะห์เชิงคุณภาพในความผิดด้าน การอ่านและการเขียนของนักเรียนต่อไปอีก พบว่าความผิดเกี่ยวข้องกับลักษณะทางอักษรวินิที่ เหมือนกันในทุกงาน ในที่สุดได้ศึกษาการให้คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการสะกดคำและความรู้ เรื่องคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของครู

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า การให้คะแนนมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับ การปฏิบัติจริงของนักเรียนได้ผลสัมฤทธิ์ทางการสะกดคำ กลุ่มตัวอย่างความผิดในการอ่านและ การสะกดคำจำเป็นต้องมากพอที่จะเป็นตัวแทนของการพัฒนาการรู้เรื่องคำของนักเรียน ได้จาก การวิเคราะห์ความผิดซึ่งได้แก่ความผิดจากงานทางภาษาศาสตร์ที่แตกต่างกัน พบว่านักเรียน ใช้การผสมผสานจากคำบอกใบ้ทางอักษรวินิที่ให้อ่านและสะกดคำเท่านั้น

ลาเวลล์ (Lavelle. 2002 : 817-A) ได้วิจัยเพื่อประเมินการรู้หนังสือของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 คือ การประเมินเปอร์เซ็นต์ไถลที่ 20 ในความแตกต่าง 3 ด้านกับความ แตกต่าง 4 ด้าน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในระหว่างปีการศึกษา โดยใช้แบบวัดการรู้ หนังสือ 5 ชนิด ได้แก่ แบบวัดการอ่าน ความเข้าใจ คำศัพท์ในคำที่มองเห็นในหลักการพื้นฐาน การเขียนคำศัพท์ และการสะกดคำเชิงพัฒนา ผลการศึกษาพบว่า การประเมินต้องมุ่งเน้นวิธีการ ที่เราใช้แบบประเมินในบริการความสำเร็จของนักเรียนไม่ใช่มุ่งเน้นการประเมินผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำ ครูควรคาดหวังประโยชน์ที่ได้รับมาจากนักเรียนทุกคน ในขณะที่การศึกษาครั้งนี้ ปรากฏชัดเจนว่าได้รับประโยชน์อย่างมีนัยสำคัญในทั้ง 2 วิธีการที่ แตกต่างกัน โดยภาพรวมแล้วการศึกษาครั้งนี้ พบว่า นักเรียนที่มีการประเมินความแตกต่างกัน 4 ด้าน แตกต่างกันในด้านความรู้ในการรู้หนังสือของตน ซึ่งสัมพันธ์กับแบบวัดการรู้หนังสือ โดยการปฏิบัติในระดับการรู้หนังสือที่สูงขึ้น และพบว่าทิศทางการก้าวหน้าทางการรู้หนังสือ ของนักเรียนไม่แตกต่างกันระหว่างทั้ง 2 กลุ่มโดยความก้าวหน้าของทั้ง 2 กลุ่ม เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามในตอนปลายปีความก้าวหน้าในการรู้หนังสือของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้รับผลจากปริมาณและจังหวะเวลาของความแตกต่างของแบบประเมินในปีการศึกษานั้น และ จากการสอนตามลำดับ มาที่กำหนดไว้

กล่าวโดยสรุป ได้ว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการสะกดคำ จะทำให้นักเรียนสะกดคำได้ถูกต้อง อ่านและเขียนภาษาไทยได้มีประสิทธิภาพ และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาไทยดีขึ้น สาเหตุที่ทำให้การเขียนสะกดคำผิด เนื่องจาก นักเรียนทราบความหมายของคำได้รับประสบการณ์มาผิด ไม่แม่นยำในหลักภาษา ใช้แนวเทียบผิด ส่วนคำที่นักเรียนเขียนผิด และเป็นคำยาก ได้แก่ คำที่สะกดไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดคำที่มีหลายพยางค์ คำควบกล้ำ คำที่มีความหมายเป็นคำยาก ได้แก่ คำสะกดที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด คำที่มีหลายพยางค์ คำควบกล้ำ คำที่มีความหมายเป็นนามธรรม คำซ้อน ซึ่งจากสาเหตุและลักษณะคำ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ในการเขียนสะกดคำไม่ดีด้วย และแบบฝึกเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญในการสอนเป็นอย่างมาก ดังนั้นแบบฝึกที่ดีและมีประสิทธิภาพมีส่วนช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นได้เป็นอย่างมาก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY